IOAN NENIȚESCU

PUI DE LEI

POESII EROICE ȘI NAȚIONALE

EDIȚIA A II-a

BUCURESCI
IG. HAIMANN, LIBRAR-EDITOR
74, CALEA VICTORIEI, 102 NOU
1891.

www.dacoromanica.ro

PUI DE LEI

POESII EROICE ŞI NAŢIONALE

www.dacoromanica.ro

LEI B.

Nenițescu, I., Puĭ de Leĭ, poesiĭ eroice și națiou., un vol. 4 —
Ionescu, D. Instrucțiunea gimnasticeĭ in școalele de băeți și de fete un volum. 2 50
Caragiale, I. L., Năpastea, dramă în 2 acte 1 50
Mandrea, N., Reforma magistratureĭ 2 50
Șăineanu, Lazăr, Linguistica contemporană saŭ Școla neo-gramaticală . . . . . 1 —
Florantin, I. P. Reforma metoduluĭ în studiĭ și pedagogie . . . . . 1 —
Dr. Gaster, Literatura populară română . . . . . 5 —
In legătură de pânză 6 50
Kotzebue, Din Moldova, Descrieri și schițe. . . . . 2 —
In legătură de lux. . . . . 3 —
De la Vrancea, Liniște, ediție de lux, în 8° mare. . . 3 —
De la Vrancea, Sultănica, un volum în 8°, legat . . . 6 —
De la Vrancea, Trubadurul, un volum. . . . . 4 —
In legătură de lux . . . . . 6 —
Const. Mille, Dinu Milian, roman, un volum. . . . . 4 —
In legătură de lux . . . . . 6 —
Const. Mille, Feciorul Popeĭ, un volum . . . . . 4 —
In legătură de lux . . . . . 6 —
Veronica Micle, Poesiĭ, un volum . . . . . 3 —
In legătură de lux. . . . . 5 —
Al. Macedonski, Poesiĭ, Iadeș un volum . . . . . 4 —
In legătură de lux . . . . . 6 —
Carol Scrob, Poesiĭ complecte un volum . . . . . 4 —
In legătură de lux 6
Carmen Sylva, Pablo Domenich, istorie militară. . . . —50
Th. Cr., Vreĭ să te iubéscă bărbatul ? Poveți către femeĭ. 1 —
Atlas zoologic, 263 figurĭ colorate, cu textu explicativ de Dr. Alexandru Șaabner-Tuduri, un volum în 8° mare, legat frumos. . . . . 10—
Alexandu Iuliu August, Tesaurul Familielor, peste 400 recete, formule și proceduri: Economia menagielor, Igienă, Mica-industrie, volum în 8° . . . . 3 —
Cooper, I. Fenimore, Ciorap-de-piele, poveștĭ americane, un volum în 4°, cu ilustrațiunĭ negre și în culorĭ . 5 —
Flaișlen, De la situation des consuls étrangers en Roumanie et des consuls roumains à l'étranger, in 4° . 3 —
Dr. Șaabner-Tuduri, Studiu asupra apelor minerale din județul Neamțu. . . . . 2 —

www.dacoromanica.ro

IOAN NENIȚESCU

PUI DE LEI

POESII EROICE ȘI NAȚIONALE

EDIȚIA A II-a

BUCURESCI
IG. HAIMANN, LIBRAR-EDITOR
74, CALEA VICTORIEI, 102 NOU
1891.

www.dacoromanica.ro

PUBLICAȚII DE ACELAȘ AUTOR :

Flori de primăvară, viersuri (1874—1880), ed. II.

Șoimii de la resboeni, poemă în 9 cânturi, ed. II.

Țara nouă, revistă științifică, politică, economică și literară, 4 vol.

Die affectenlehre spinoza's, teză pentru doctoratul în filosofie.

Typ. GUTENBERG, Joseph Göbl, Str. Dómnei, 23. — Bucuresci.

www.dacoromanica.ro

REGIMENTULUI XIII DE DOROBANȚI,

CARE,

DUPĂ TRISTE VEACURI DE APĂSARE A VIEȚEI NEAMULUI,

INTRÂND BĂRBĂTEȘCE, CEL D'ÂNTÂIU,

ÎN VÎRTEJUL DE MOARTE

DELA 27 AUGUST 1877,

ȘI, PURTÂNDU'ȘI STEAGUL DIN IZBÂNDĂ ÎN IZBÂNDĂ,

A DOVEDIT TUTURORA, CĂ ROMÂNEASCA

VIRTUȚE RESBOINICĂ

AMORȚITĂ N'A FOST NICI-O-DATĂ.

LUI

ÎNCHINĂ ACESTE VIERSURI DE ȚARĂ

AUTORUL,

CARE,

ÎN RÂNDURILE LUI,

A AVUT NEUITATA MÂNDRIE, DE A SE OȘTI

PENTRU

NEATÂRNAREA PATRIEI

www.dacoromanica.ro

PUI DE LEI

Eroi au fost, eroi sunt încă,
Şi-or fi, în neamul românesc.
Căci rupţi sunt ca din tare stîncă
Românii ori-şi-unde cresc.
E viţă noastră făurită
De doi barbaţi cu braţe tari,
Şi cu voinţa oţelită,
Cu minţi deştepte, inimi mari.
Şi unu'i Decebal cel harnic,
Ear celalalt Traian cel drept,

www.dacoromanica.ro

Ei pentru vatra lor, amarnic
Au dat cu-alâţia duşmani pept.
Şi din aşa părinţi de samă
In veci s'or naşce luptători,
Ce pentru patria lor mamă
Vor sta ca vrednici următori.
Au fost eroi şi-or să mai fie, ce-or frânge duşmanii cei rei.
Din coapsa Daciei şi-a Romei în veci s'or naşce pui de lei!

Bucureşci, 5 Oct. 1890.

www.dacoromanica.ro

ADIO MAMEI

Plecând spre câmpul luptei.

Rămâi cu bine, dragă mamă, azi eu mă rup de l'al tău sin
Cu fruntea plină de mândrie, cu peptul plin de mult senin.
Mă duc spre Dunărea bătrână cu fraţii mei să mă'ntâlnesc,
Şi cu duşmanii ţărei mele, mâni pept în pept să mă lovesc.

Dă'mi bine-cuvêntarea-ţi, sfânto, ca să pornesc cu Dumnezeu
Acolo unde legea cere şi unde sboară dorul meu. —
O, vin să te mai strîng odată la peptul meu cel iubitor...
Da, bună este provedinţa, dar... mut e mutul viitor.

www.dacoromanica.ro

Las' ca să plec. A tale brațe mĕ frig şi plânsul tĕu mĕ frige—
Nu face ca zadarnic ţara în ajutoru-i să mĕ strige.
Adio, mama mea, adio... şi speră'n bunul Dumnezeu,
Incununat şi teafĕr, poate, curând se'ntoarce fiul tĕu.

Ear de e scris să mor, atuncea... să nu mĕ plângi, ci cu mândrie
Să'ţi aminteşci de fiu-ţi, care drept a păşit spre datorie.
Las' ca să plec şi 'zimbitoare. cu drag mai caută la mine.
Rămâi cu bine, scumpă mamă, şi iar să te găsesc cu bine!

Galaţi, 18 August 1877.

www.dacoromanica.ro

NAINTE!

Sus ţara mea! Ia spada 'n mână
Şi spre rĕsboiu păşeşce.
Ca singură să'ţi fii stăpână,
Te luptă vitejeşce.
In calea ta pe duşmani sfarmă,
Cetăţile îi darmă;
Nainte mergi, nainte!

Pe frunte lung şi cu durere
Purtaşi semn de robie...
Arată iar a ta putere,
Vĕdeşce-a ta urgie;
Ruşinea spală'ţi de mulţi ani
In sânge de duşmani.
Nainte mergi, nainte!

www.dacoromanica.ro

Trufașe neamuri rîd de tine,
De brațu-ți de aramă—
Arată-le că tot spre bine
Bun viitor te cheamă ;
Și'nvingĕtoare când vei fi
Plecate te-or cinsti.
Nainte mergi, nainte !

Aruncă-te în luptă cruntă
Cu-avênt și cu'nsetare,
Lovește tot ce te înfruntă
De la apus la soare ;
Și ochiul teu cel plin de faimă
În pept păgân dea spaimă.
Nainte mergi, nainte !

Dă cu credință luptei pept
Căci cerul te ajută ;
Voinicilor cu cuget drept
Noroc el le 'mprumută.
Pe cel ce poate și 'ndrăznășce
Izbândă'l resplătește.
Nainte, dar nainte !

22 Aug. 1877, Turnu-Măgurele.

www.dacoromanica.ro

PRINOSUL MEU

Mĕ duc, o! mult iubită ţară,
Ce m'ai crescut la dragu-ţi sin,
Viaţa mea în primăvară
Pe-altaru-ţi sfânt mĕ duc să'nchin.

Adesea fui bătut de jale
Ca păn'acuma n'am cântat,
Nici preamărit faptele tale
Când lumea tu ai frământat;

www.dacoromanica.ro

Când toţi vecinii, în mirare,
La vitejia 'ta priveau
Şi nu puteau să dea credare
La ce făceai, la ce vedeau.

Când vestea trâmbiţa în lume
Chiar Romei, mama ta dorită,
Izbânḑile şi-al tĕu renume ;
Când încântată şi uimită

Cetatea cea cu nume mare,
Catând la fiu-ţi cel vênjos,
Lung îi striga din depărtare:
«Tu eşti atletul lui Christos»

Şi-am vrut să cânt, o ! ţară dragă,
Amaru-ţi chin adânc şi sfânt,
Când fiii tei, ceata pribeaga.
Erau pe-al bunilor pământ ;

Când veneticul ţi'i răpise
De lângă sinul iubitor,
Şi când Fanarul le zdrobise
In pept al vitḑjiei dor !

www.dacoromanica.ro

Nu ți-am adus prinos cântare...
Dar sfânt mi-a fost altarul tĕu!
De-aceea, eată la hotare,
Prinos 'ți-aduc azi: brațul meu!

Și când muri-voiu pentru tine
Ți-oiu zice'n ultimul suspin:
Să'ți fie drumul tot spre bine....
Și vecĭnic cerul tĕu senin!

Nicopol, 23 August 1877.

www.dacoromanica.ro

PLUGAR ROMÂN...

Plugar Român mi te ridică!
Tu, stâlp voinic de ţară,
Căci eată lifta cea păgână
Crunt se revarsă iară,

Pe strĕmoşeasca ta moşie,
Cu sânge mult scăldată
Şi prin rĕsboae urieaşe,
Cu chin şi greu păstrată.

www.dacoromanica.ro

E sfântă dragostea de casă,
De fii și de soție,
Dar mult mai sfântă e iubirea
De neam și de moșie.

Plugar Român, mi te ridică!
Leu aprig în resboae,
Tu, oțelitul în nevoe,
Stejar ce nu se'ndoae.

Ridică-te și 'ți făurește
Din plug cumplite arme,
Ce sumeția păgânească
Să frângă și să sfarme!

Nicopol, 23 August 1877.

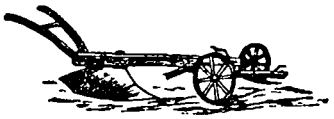

www.dacoromanica.ro

INALŢĂ-TE!

Mult timp trecuta-a, scumpă ţară, decând înlănţuită stai,
Decând îngenuncheată, mută, de vĭaţă semne nu mai dai.
Trecut-a timp !... Ear sinu-ţi darnic de-atâtea bunuri înzestrat,
La care drag nutrişi eroii ce pe duşmani au spăimântat,
Fu sfâşiat de-o crudă mână—
De-o mână aprigă, păgână.

De-atunci, aceia cari odată la glasul tĕu au tremurat,
Acei pe carii pala-ţi tare pe frunte, pept i-a încrestat,
S'au înălţat şi poartă nume
Ştiut şi preamărit de lume.

www.dacoromanica.ro

Ear tu, viteaza de-altădată, tu, steaua timpului trecut,
Imi lângedeşci înlănţuită cu nume şters şi neştiut!
Tu, fiica Romei cei viteze, ântâi-născuta lui Traian,
Pleca-vei mult timp încă fruntea sub iataganul musulman?
Inalţă-te drept în picioare,
Căci nu e strîns frumosu-ţi soare.

Indreaptă'ţi talia bărbată şi caută cu veselie
Cum fiii tăi, ca şi strĕbunii, voioşi doresc a bătălie.
Sus! Rupe lanţul ce te strînge
Şi te botează iar în sânge.

Inalţă-te! A ta menire mai mare'i între cele mari.
Eşti apărată cu credinţă de pepturi tinere şi tari —
Făclia propăşirei sfinte în mână-ţi nu va tremura —
Printre popoare cu izbândă menită eşti a o purta.
Inalţă-te, căci mândru soare
Pe largu-ţi cer, din nou resare!

26 Aug. 1877, lângă Griviţa.

www.dacoromanica.ro

INVOCARE

In ajunul luptei

Părinte al popoarelor,
Drept jude al resboaelor!
Tu, care vecînic ai iubit
Pe toţi acei ce-au suferit —
Părinte, nu lăsa să piară
A noastră asuprită ţară,
Ce-a îndurat atâta chin
De la păgâni, de la străin.

www.dacoromanica.ro

O ! tu al soartelor stăpân !
Ajută neamului român,
Prin sânge şi prin vitejie,
Prin cruntul foc de bătălie,
Să 'şi cucerească dreptul sfânt
De a trăi, pe-acest pământ,
Printre popoare — ca popor,
Pe soarta sa poruncitor.

26 August 1877, împrejurimile Griviţei.

www.dacoromanica.ro

DUPĂ 27 AUGUST

Dedicație Regimentului al XIII de Dorobanți

Popor Român trecuși prin foc!
Popor cu vĭață și noroc,
Ai arătat acum ce ești:
Tu vrei și poți ca să trăești!
In vine sânge bărbătesc
Iți curge—sânge 'mpĕrătesc.
Nu ești menit să te supui,
Ci la popoare legi să pui.
Copiii tei
Sunt pui de lei,

www.dacoromanica.ro

In faţa morţei stau bărbaţi,
In voea lor nestrĕmutaţi,
Puterea lor în luptă creşce,
Primejdia îi oţeleşce.
Spre luptă dar şi spre mărire—
Aceasta e a ta menire!
Popor Român, popor viteaz,
Spre ţintă-ţi —fără de răgaz—
Păşeşce drept
Şi înţelept:
Nu te'ndoi în a ta cale
Şi nici clinti vrerile tale;
Ai drept întreg de-acum să vrei,
Şi demn eşti de strĕbunii tĕi!

28 August 1877, lângă Griviţa.

www.dacoromanica.ro

CÂNTECUL TUNARULUI

Sunt tunar și port în suflet
Drag iubirea țărei mele,
Ce e mândră și aleasă
Ca luceaféru 'ntre stele.

Și precum Sfântul Ilie
Sfarmă stînci, dărîmă munți
Și cu flacăra lui vie
Sĕgetează zmeii crunți,
Și pe necurat alungă
In pustia neagră, lungă —

www.dacoromanica.ro

Astfel eu, tunar de frunte,
Săgetez și sprebușesc
Tot ce vrea să mĕ înfrunte,
Și 'n pămêntul strĕmoșesc
Vrea s'aducă grea urgie,
Injosire și robie.

Lângă arma-mi zdrobitoare,
Ce pe dușman mușcă greu,
Eu cu fața zimbitoare
Mor, și fericit strig eu :
«Doamne, țara mea iubită
Fie'n veci nebiruită !»

Căci tunar sunt—și în suflet
Port iubirea țărei mele,
Romănia, cea aleasă
Ca luceaféru 'ntre stele.

Galați, Oct. 1877.

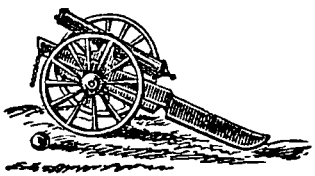

www.dacoromanica.ro

CÂNTECUL DOROBANŢULUI

Sunt bun viteaz, sunt dorobanţ!
Eu rupt-am al robiei lanţ,
Şi, am luptat ca draga ţară
Sus să ridice fruntea iară.

Cum grindina căḑênd sfărîmă
Un lan gătit spre seceriş,
Tot astfel în duşmani dărîmă
Şi rupe cruntu-mi grindiniş;

www.dacoromanica.ro

Ear de ajung la baionetă
Vai ! celui ce îmi stă în cale :
Greu dușmănimea spărietă
Inlături ruptă se sprĕvale.

Când țara îau în apărare
Să n'aibă grijă de nimic,
Căci de iubirea ei cea mare
Plin este peptul meu voinic.

Cu sânge dușman scald pămêntul
Dat de strĕmoși și Dumnezeu...
Și cât de dulce e mormêntul,
Când pentru drept luptând cad eu !

Tot sângele ce am în vine
Și ori-ce dor în pept hrănesc
Le'nchin pe toate pentru tine,
O ! neamul meu cel românesc.

Căci sunt viteaz, sunt dorobanț
Și-am zmuls din al robiei lanț
Pe mult iubita, sfânta țară
Ce mândră strĕlucește iară.

Noemvre 1877, Galați

www.dacoromanica.ro

RĂNITUL ROMÂN

In memoria căpitanului Valter-Mărăcineanu

Mă arde groaznic rana... rîu gâlgâe al meu sânge
Din ea... şi simt viaţa-mi că repede se stinge !
Dar fraţii mei nainte păşit-au cu avênt,
Deşi din ei căḑut-au atâţea la pământ...
Aş vrea să fiu cu dênşii.... M'a părăsit puterea...
De sânge şi sudoare tot trupul meu e ud...
Nici pot să'i vĕd căci moartea mi-a'ntunecat vederea
Dar îi aud cum strigă : *victorie*... i-aud...
Puternice părinte... tu rostitor de soarte
Bun dătător de vĭaţă, bun dătător de moarte...
Ascultă rugăciunea cea caldă ce'ţi trimit
Cu ultima suflare ! — Nu, nu mor amărît,
Căci am vĕḑut de-acuma că ţara mea iubită
Copii puternici are, ce gata sunt să moară

www.dacoromanica.ro

Tari apărându-i dreptul... Da... văd că e menită
A fi de-acum cinstită cum fu odinioară !
Da... cred, că viitoru-i e culmea glorioasă
Pe care prin mii jertfe, prin luptă sângeroasă
Nălțat-o-au cu fală, în mândru-ne trecut,
Titani fără de seamăn ca Ștefan cel temut,
Ca Țepeș îndrăznețul și ca Mihai cel tare. —
Prin sângele tău, Doamne, pe om l'ai ridicat...
Prin sângele din pepturi de vatră iubitoare
Iar țara mea la dreptu-i strămoșesc s'a înălțat.
Căci sângele e prețul prin care-o umilință
Pe veci se resplătește, se schimbă'n biruință.
Părinte bun ! întinde o mână de-ajutor
Cercatei mele nații și fă ca'n viitor
Să fie purtătoarea luminei și-a dreptății,
Si a virtuței pază, și cuib de mari eroi,
Să fie veghea trează și tare-a libertății...
Speranța celor cari greu sufer în nevoi !
Și întărește-o, Doamne, ca iar să pedepsească
Pe toți nesocotiții câți vor s'o umilească...
Ah greu mă arde rana... riu gâlgâe al meu sânge
Din ea... și simt viața-mi cum repede se stinge...
De mi-ar sta treaz auḍul ! ca, lumea părăsind
Să-mi mai aud iar frații : *victorie*... strigând.

Iași, 8 Fevruare 1878

www.dacoromanica.ro

CANTIMIR ŞI PRUTUL

Cine'i bietul călător,
Cu ochiu trist şi plângĕtor
Ce la Prut călătoreşce
Şi cu jale se bocĕşce?
Este Domnul Cantimir,
Cel cu brîu cusut în fir,
Cantimir cel iscusit
Şi de soartă prigonit,
Cel ce-a scris pe lătinie
Ţărei sale istorie. —
Din grădina înflorită,
Din Moldova-i mult iubită,

www.dacoromanica.ro

Soarta lui cea fár' de milă
Il gonește-acum în silă
Către țara Rusului,
Rusului vicleanului.
La Prut bietul când ajunse
Mare jale îl pătrunse...
Trist pe mal îmi poposea
Prutului așa grăea :
«Prutule... Prutuțule...
«Curgi mai lin, drăguțule !
«Mai oprește-te în cale
«S'aud glasul gurei tale,
«Spunênd fapte bătrânești
«Și izbânde vitejești.
«Și mai spune-mi... spune-mi încă:
«Vecînicia cea adâncă
«Ce păstrează țărei mele,
«Mândrei stele între stele ?
«Spune-mi Prute ce așteaptă
«Pe Moldova mea cea dreaptă ?
«Căci eu azi mĕ despărțesc
«De pământul ce iubesc !»
Glasu-i Prutul audênd,
Apele-și mai liniștind
Se opri
Și-așa grăi :
«Cantimire, iscusit,
Cel de soartă prigonit,

www.dacoromanica.ro

Care-ai scris, pe lătinie,
Țărei tale istorie,
Curgerea mi-oiu dămoli
Și multe ți-oiu povesti:
Fapte dalbe vitejești
Și izbânde bătrânești.
Alei! multe-am mai văḑut
Și mult sânge am băut!
Am văḑut pe un Persan
Darius, bun șoimulean;-
Pe-un harnic Macedonean
Cu braț tare și'ndrăzneț,
Cu ochiu ager și isteț;
Am văḑut pe Dacii vechi,
Cu căciule pe urechi,
Și pe Decebal al lor,
Ce vestit biruitor!
Mai apoi și pe Traian,
Șoimuleț viteaz, ròmlean,
Il văḑui pășind prin lume,
Frângênd neamuri cu bun nume,
Și cum totul zguduea
Unde bratu-i ajungea;
Pe Biciul-lui-Dumnezeu,
Hunul Atila cel reu,
Văḑui întrebând mereu:
Unde'i Roma pângărită
In pacate'mbătrânită? —

www.dacoromanica.ro

Și pe Ștefan moldoveanul,
Pe Matei basarabeanul,
Și pe Mircea cel moșneag
Ce ducea al țărei steag ;
Și pe Mihai craioveanul,
Pe Ioan-Vodă, armeanul,
Și pe Țepeș cel isteț,
Peste seamă de'ndrăzneț —
I-am văḑut pe la hotare
Sfărmând oardele barbare.
Ani întregi ședeau călare
Și luptau ca niște zmei,
Doborînd vecinii răi.
Turci vădui, Tătari și Leși
Izgoniți de cei plăeși,
Ce cresc colea la Carpați,
Toți voinici și drepți bărbați,
Toți ai tei părinți și frați.
Moldova văḑui lovită
Dar nu încă biruită,
Cât eu stat-am încă drept
Răsăritului dând pept.
Din Carpați
Păn' la Galați
Unde'n Dunăre mă duc,
Și cu ea spre mări apuc,
De lungi veacuri le grăesc,
Tuturora ce'ntâlnesc,

www.dacoromanica.ro

Că pe ţara ta curată,
Câţi pun mână sângerată
Mor... şi valul meu spumat
Ii înghite 'nfuriat. —
Mergi dar... mergi în ţări străine...
Eu voiu mai gândi la tine...
Mergi în ţara Rusului,
Rusului vicleanului !
Treci de Nistrul cel spumos
Spre pustiul nisipos !
Ci de Nistru spre apus
Raiul Dumnezeu a pus,
Ear la stânga Nistrului
E gura mormêntului,
Care 'nghite tot ce poate
Şi nimic napoi nu scoate !
Nistrul mâni s'o dărîma,
Neamul tĕu însă, va sta
Cât eu ênsumi sta-voiu drept
Şi cu Rusul pept în pept.
Deci, a neamului tĕu soartă
Să ştii Prutul că o poartă.
Ear când eu m'oiu sprĕbuşi
Atunci... neamu-ţi va peri !»

Cracovia, 15 Oct. 1878.

www.dacoromanica.ro

FĂURARUL

Făurar de plug și sapă, ce costură făurești?
Ce frigare ascuțită în jeratic rĕsucești ?

—Nu'i costură... nu'i costură, mult cinstite cuconaș,
Ci'i o sabie tăioasă pentr'un mândru călăraș.

Nu'i frigare... nu'i frigare, prea cinstitule obraz,
Ci'i o tare baionetă pentr'un dorobanț viteaz.

www.dacoromanica.ro

— Făurar de plug şi sapă, la cuvênt nemăsurat,
Cine este dorobanţul cel de tine lăudat?

Cine este călăraşul cărui spadă-a face vrei?
—Sunt ţărani de-ai dumitale... Amêndoi copiii mei!

Pe-amêndoi eu, al lor tată, îi armez ca pentru ţară
Să se lupte, s'o ridice unde-a stat odinioară.

Dresda, 7 Dechemvre 1871.

www.dacoromanica.ro

CORNISTUL DE LA GRIVIŢA

S'avêntă aprigi spre redută,
Spre Griviţa ce varsă foc ;
Ici unul cade, col'o sută —
Toţi şovăesc apoi în loc !

Atunci cornistul înc'odată :
«'Nainte» — sună — «înainte !»
Cât clocotesce valea toată
De-a lui metalice cuvinte.

www.dacoromanica.ro

Dar, cum tot sună cu 'ncordare,
In pept un glonte mi'l strĕbate....
Strîngându'şi goarna cu 'ncleştare
Voinicul cade greu pe spate.

Şi rana lui mai mult zvîcneşce
Când cată cu amar şi chin,
Cum regimentul şovăeşce
Sub focul turcului hain !

Indurerat jos capu'şi pune...
Apoi cu glasul stins grăi :
«Părinte 'ndurător şi bune,
Pe fraţii mei nu'i părăsi !»

Dar regimentul iar se strînge,
Pe Griviţa s'aruncă iar...
In foc o scaldă şi în sânge —
O scaldă 'n sânge de barbar.

Atunci cornistul se ridică.
Cu ochiu aprins, uimit şi mare
Pe turc zăresce el cum pică —
Şi drept stă iarăşi pe picioare...

www.dacoromanica.ro

Și surd iar valea clocotește...
Cornistul sună : «Inainte !»
Și cade... și senin șoptește :
«Acuma pot să mor părinte !»

Berlin, 13 Fevruare 1879.

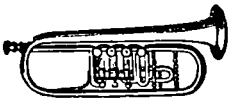

www.dacoromanica.ro

VÊNTUL DE MEAZĂ-NOAPTE

„Bate vêntul, mamă, bate
De la mează-noapte greu
Și în oase mĕ strĕbate
Lasă-mĕ la sinul tĕu!»

«Vino... vin de te'ncălḑesc.
Vêntul cel de mează-noapte
Nici-odată nu ṣoptesc
Ṭărei ṇoastre blânde ṣoapte;

www.dacoromanica.ro

Ci de câte ori el vine
Tot întinde giulgiu-i rece
Peste văi, peste coline.
Şi pe unde'n cale trece,

De'ntâlneşce earbă verde
Mi-o usucă şi-o îngheaţă,
Roada ţărei el ne-o perde
Şi tot stînge-ar ce'i în vĭaţă !

Dar, pe-aripa-i îngheţată
Ce vrei crivĕţul să poarte ?
De cât vreme 'nfrigurată,
De cât jale, de cât moarte ?

Deci, de câte ori va bate
Vènt de mează-noapte greu,
Ce în oase te-ar rĕsbate,
Vin la sinu-mi fiul, meu ! —

Galaţi, 17 August 1879.

www.dacoromanica.ro

MIHAI-VODĂ CRAIOVEANUL

Fost-a fost în vremea veche
Un viteaz fără de pereche,
Cu pept lat
Şi înzeuat,
Cu braţ tare de bărbat,
Ce purta o lance lungă
Pe Tătari ca să împungă,
Pe cei Leşi lăudăroşi,
Pe cei Turci nesăţioşi
Şi pe Ungurii făloşi.

www.dacoromanica.ro

Fost-a fost în vremea veche
Un viteaz fără de pereche,
Ce'i zicea Mihai Șoimanul
Mihai-Vodă Craioveanul.
Într'o zi de dimineață
Se spălâ pe mândra față,
Greu baltag el își încinse
Și cu graiul ast-fel zise :
«Căpitan, Baba-Novac !
«Noi isbânzi aș vrea să fac,
«Spre mărirea neamului
«Și spaima dușmanului.
«Dar vecinii mi-am sfărmat,
«N'am pe cine să mai bat.
«Nimeni nu'mi mai cată sfadă,
«Toți se tem de greaua-mi spadă.
— Au și drept Măria-ta,
Căpitanul cuvênta,
Să se teamă de-a ta spadă.
Dar când ei nu cată sfadă,
Poți tu ênsuți să le cați :
Pe bătuți din nou să-i bați.
«Novac dragă, te 'nțeleg
«Insă nu știu cum s'aleg :
«Pe Tătari n'aș vrea să-i bat
«Căci îți fug în lung și'n lat ;
«Ear Cazacul se repede
«La'nceput, și dacă vede

www.dacoromanica.ro

«Că ți-i pept cu bărbăție,
«Umple-a țărei bălărie ;
«Ungurul iar ține pept
«Și îți stă în luptă drept,
«Cât te crede că ești mic
«La suflet și trup pitic ;
«Leahul nu-i de vitejie,
«Luptă tot prin viclenie.
«Care crezi că'i cel dușman
«Vrednic de un Craiovean ?»
— Poți tu ênsuți să ți'l spui.
Că doar dușmani ai destui
Cât s'alegi
Și să culegi.
Haide Dunărea de'nfruntă
De'ți e dor de lupta cruntă.
«Căpitane, să-mi trăești,
«Văd că gândul îmi gicești.
«Turcul numai e dușman
«Vrednic de un Craiovean.
«Numai cel ce-a spăimêntat
«La Viena pe 'mpĕrat
«Și a rupt crucea sădită
«Sus pe turla poleită,
«De pe cea sfântă Sofie
«Risipind o 'mpĕrăție,
«Acel cărui se închină
«Și'ngenunche în țărînă

www.dacoromanica.ro

«Leahul cel lăudăros
«Și Tătarul furios,
«Cărui Ungurul se 'ndoae
«Pe cât șalele-i se moae —
«Este vrednic de dușman
«Leului voinic oltean.
«Mergi, Novacè, te grăbește
«Și oștirea-mi pregătește
«Ca să tulbur înc'odată
«Pe Turcimea cea turbată.»
Ast-fel Domnul a grăit.
Oastea'n clipă s'a gătit,
Cum Mihai a poruncit.

Trase palașul din teacă
Și plecă Mihai cum pleacă
Fulgerul prin negrii nori,
Rĕspândind în jur fiori.
Câte oști îi es în cale
El pe toate le sprĕvale,
Le înfrânge și doboară,
Le gonește, le omoară,
Păn' ce falnicul Sultan
Ii striga : «aman... aman.»
Atunci aprigul Mihai,
Ce spetise șeapte cai

www.dacoromanica.ro

In avêntu-i și'n rĕsboiu,
Se întoarse înapoi
Și spre țară
Porni iară,
Greu de pradă încărcat
Și de neamuri lăudat
Ca viteaz adevĕrat.

Ear în țară când sosi
De baltag se sprijini
Și, tăcut și nemișcat,
Sta în gânduri cufundat.
Novac însă mi'l vedea
Și cu graiul îi zicea :
— Ce ai Doamne de gândești
Și tăcut și trist îmi ești ?
«Nu sunt trist, Baba-Novac,
«Dar nu știu ce să mai fac:
«Ca și Turcii cei temuți
«Leșii, Ungurii limbuți
«Și Cazacii pe cai tari,
«Și prădalnicii Tătari
«Să se scoale toți odată,
«Ca o mare 'nfuriată,
«Și să vie toți spre mine
«Ca să'i am odată bine,

www.dacoromanica.ro

«La un loc în strînsă gloată,
«Şi să'i frâng pe toţi de-odată,
«Ca de lifta păgânească
«Să scap ţara strămoşească,
«Şi iubitul meu popor,
«Pentru veci în viitor !»

13 Marţe 1880, Berlin.

www.dacoromanica.ro

DIN VÎRF-DE MUNTE

Aş vrea să fiu pe-un munte 'nalt cu vîrful păn'n ceruri
Cu vĕdul să pătrund şi valea şi-a zărilor misteruri ;

De sus strigare-aş ca un tunet, cât glasu-mi să strĕbată
Din Nistru'n Tisa şi la Mare, la Dunărea cea lată.

Şi-aş zice neamului din vale : „Voi toţi de-acelaş sânge,
Urmaşi ai Romei cei viteze, să-mi încetaţi de-a plângel

www.dacoromanica.ro

Destul călcatu-v'a copita urdiei inimice;
Destul supusu-v'aţi la juguri de neamuri venetice !

Sus fruntea şi cu bărbăţie-iar paloşul încingeţi.
Al vostru este viitorul.... Sunteţi meniţi să 'nvingeţi !"

Şi-aş vrea ca să tresară neamul ce încă 'ndură chin,
Şi să'i aud şi eu răspunsul, ce-ar glăsui: „Amin !"

1880 Iunie, Altenburg.

www.dacoromanica.ro

INCREDE-TE IN VIITOR!

Fuși veacuri lungi de jeaf și pradă,
Tu, neamul meu cel românesc!
De mult dușmanii rei se ceartă
Pe dreptu-ți sfânt și strămoșesc.

Puține neamuri suferit-au
Atât cât tu ai suferit.
Părut-ai lung căḍut în moarte...
Dar te-ai sculat și te-ai mărit,

www.dacoromanica.ro

Și ai ajuns prin brațu-ți tare
Pe soartă-ți iar stăpânitor.
Cu 'ncredere privește dară
De-acuma iar în viitor!

Stejarului de'i rupi o creangă
Mai multe crĕngi îi încolțesc,
Și șoimului de'i zmulgi aripa
Aripi mai vașnice îi cresc.

10 Mai 1881, Berlin.

www.dacoromanica.ro

TATUL LUI NEACȘU

Pe-o largă și frumoasă vale
Mi se'ntâlniră, eată 'n cale,
Un dorobanț și c'un uncheș
Plecat de ani, albit și pleș.
— De unde vii voinicule ?
— Vin de la Plevna, moșule.
— Dar pe la Plevna ce-ați făcut ?
— Cu Turcii tare ne-am bătut,

www.dacoromanica.ro

Și din cetăți i-am alungat
Și 'n goană crunt i-am secerat.
— I-ați biruit ?... i-ați biruit ?...
Să fie Domnul preamărit !
Dar... nu cum-va ai cunoscut,
In luptă, spune-mi, n'ai vĕdut
Un băețan de tineri ani,
Căprar ca tine la curcani,
Pe Neacșu cel de la Buzĕu,
Un flăcăian de statul tĕu ?
— Ba, moșule, l'am cunoscut.
Cumplit, voinicul, s'a bătut !
Ca un viteaz adevĕrat
La Grivița el s'a purtat.
In totdeauna sta 'nainte
In lupta grea, întreg la minte
Pe toți ai sĕi îmbărbăta
Și greu pe Turc mi'l ataca,
Deși sta Turcu 'n șanț nătâng.
Ântâi perdut-a brațul stâng,
Sĕrmanul Neacșu din Buzĕu,
Cel flăcăian de statul meu !
Dar ori-și-când întreg la minte
Da, Neacșu, da mereu nainte ;
Și întorcêndu-se l'ai sei
El le striga : «Ilai dragii mei !
Impuținat sunt eu de-o mână
Dar nu și inima-mi română !

www.dacoromanica.ro

«Ea nu-i nici-cum împuținată,
«Ci este-a țărei mele toată.
«Că liber e născut să fie
«Românul simte 'n bătălie !
«Haideți, soldați, și de-om muri
«In veci de veci ne-or pomeni
«Românii, cât Români vor fi !»
Dar cum grăea așa cu foc
De-o dată șovăi în loc...
Un glonț în pept greu mi'l isbise !
El... ochii liniștit închise...
Alături am îngenuncheat,
Cu drag în brațe l'am luat,
Ear el murind tot mai șoptea,
Curat lângă urechea mea :
«Că liber e născut să fie
«Românul simte 'n bătălie !»
Apoi nimic n'a mai grăit !

Atunci bătrânul gârbovit
De ani, de grijă și nevoi
'Și 'ntoarse fața înapoi...
Și-o lacrimă grăbit își șterse.
Spre dorobanț apoi el merse
Și, ridicând albita-i frunte,
Părea bătrânul ca un munte,

www.dacoromanica.ro

Cu vîrfu 'n neauă îmbrăcat,
De soare darnic luminat.
La dorobanț țintiș privi
Și cu mândrie mi-i grăi :
— Știi cine 'i Neacșu din Buzĕu ?...
E singurul copil al meu !

August 1881, Colonia,

www.dacoromanica.ro

PUNTEA DE PESTE PRUT

La miază-noaptea Prutului
Se 'ntinde țara Rusului,
Cam cât ai merge o lună toată
Păn' dai de marea înghețată.
Și de la Prut la răsărit,
De-ai călări necontenit,
Mai multe luni, ba chiar un an —
Tot Rusul lacom și dușman
Domnește peste multe țări
De peste munți și peste mări.

www.dacoromanica.ro

Dar astă țară atât de 'ntinsă,
Prin multe nedreptăți cuprinsă,
Nu'i pe de-a 'ntregul țara lui,
Nu toată'i țara Rusului.
Popoare multe tânguesc
Sub sceptrul lui necreștinesc.
Ear de la Prut drept în spre zori
E și'un popor de frățiori,
De frățiori Basarabeni,
Rupt de la frații Moldoveni.
El în spre noi cu jalnic dor
Se uită vecinic plângĕtor,
Căci mare este chinul lui,
Grea stăpânirea Rusului!
Basarabeanului curat
Vai! nici nu'i e măcar ertat
Pe Dumnezeu să preamărească
In limba lui cea strĕmoșească...
Și multe's grelele-i nevoi!
De-aceea cată în spre noi
Cu mare jale și cu dor,
Cu ochiul vecĭnic plângĕtor.

Români, ce-al libertății soare
Aveți ca pază la hotare,
Români din țara Românească...
Voi! care limba strĕmoșească

www.dacoromanica.ro

Grăiți cu fală și mândrie —
Aveți o sfântă datorie
Pe care 'n veci să n'o uitați,
Adânc în inimi s'o păstrați:
Că de la Prut mai către zori
E un popor de frățiori...
De frățiori Basarabeni,
Rupt de la frații Moldoveni,
Că mare este chinul lui,
Grea stăpânirea Rusului,
Și multe 's grelele-i nevoi!
De-aceia voi, cu toții voi,
Să nu clintiți frățescul dor
Spre asupritul frățior,
Și dorul vostru și al lui
Să fie puntea Prutului,
Când ora sfântă de dreptate
Și neamului Român va bate.

Berlin, 1882 Marte 13.

www.dacoromanica.ro

VOIVODUL STEFAN

(1469).

La Hotin plecà Voivodul
Insoțit de tot norodul
Cel cercat și ostășesc,
Și cu brațul vitejesc.
La Hotin plecà Stefan,
Al Moldovei vechiu șoiman,
Ca să scoată din hotar
Pe năprasnicul Tătar.
Ear în urma lui, Domnița,
Despletindu-mi'și cosița,

www.dacoromanica.ro

La icoană 'ngenuncheată
Și cu fața 'nlăcrămată,
Cerea Maicei-Domnului
Să 'ntărească brațul lui,
Brațul soțiorului.

*

La Hotin ajuns Voivodul
Insoțit de tot norodul,
De norodul ostășesc
Cel cu brațul voinicesc,
Zis-a oștilor : «Voinici !
«N'am venit să stăm aici,
«Ci puțin să hodinim
«Și îndată să pornim
«În spre Nistru, la hotar,
«Să răpunem pe Tătar.
«Moldoveni ! câți printre voi,
«Copți se simt pentru nevoi,
«Moldoveni ! cine'i barbat
«Și-are peptul înzeuat
«De iubirea de moșie,
«Și de sfânta datorie
«De-a supune pe dușman —
«Să 'nsoțească pe Stefan,

www.dacoromanica.ro

«Care 'n trei-zeci de rĕsboaę
«Priceput-a să îndoae
«Cerbicia ori și cui
«Palosul luă din cuiu,
«Cu gândirea de-a s'atinge
«De Moldova, și-a o 'nvinge !»
Ear poporul ostășesc,
Cel cu brațul voinicesc,
Care 'n trei-zeci de rĕsboae
Învĕțase să îndoae
Pe dușman și să mi-l frângă,
Și chiar soarta s'o înfrângă,
Scânteind cu ochii vii,
Rĕspundea din pepturi mii :
«Toți... o ! Doamne, te 'nsoțim.
«Toți la glasul tĕu murim !»

*

Din Hotin 'plecâ Voivodul
Insoțit de tot norodul,
Ce știa ca să îndoae
Pe tari dușmani în rĕsboae.
Din Hotin plecâ Stefan,
Al Moldovei vechiu șoiman
Ca să scoată din hotar
Pe năprasnicul Tătar.

www.dacoromanica.ro

Când era pe la apus
El la Lipinți mi-a ajuns,
Lângă Nistru, unde sta
Și în taberi poposea
Carzic, fiul Hanului,
Hanului Tătarului.
Și cum Stefan a sosit,
Pe păgân mi-a și lovit.
Duduea sub ei pământul,
Nistrul greu gemea și vêntul
De năprasnica turbare,
De grozava încleștare,
Dintre oastea românească
Și urdia tătărească.
Lui Carzic Han tătăresc,
Călare pe-un arăbesc,
Când sta peste-un șanț să sae,
Eată Stefan drumu-i tae.
Ear Carzic privindu'l drept
Se bătu cu pumnu 'n pept
Zicênd aspru: «Te cătam.»
«Nici eu alta nu făceam»
Stefan Vodă cuvênta,
Și spre el se avênta.
Cumpĕnit pe calu-i pag,
Și 'nvêrtind cel greu baltag
Pe păgân isbește 'n șale —
De pe cal mi-l și sprévale.

www.dacoromanica.ro

Eat' și Stefan sare 'ndat'
Spre Carzic cel sângerat
Și-i grăi: «Mort vrei ori prins?»
Ear Tătarul cu glas stins
Murmură: «Da... m'ai învins.»

*

Spre Hotin plecă Voivodul
Însoțit de tot norodul,
Cel cu suflet ostășesc
Și cu brațul vitejesc,
Ce știa cum să îndoae
Pe tari dușmani în rĕsboae;
Spre Hotin plecă Stefan
Al Moldovei vechiu șoiman,
Căci scosese din hotar
Pe năprasnicul Tătar.
In Hotin cum poposi
Eat' din urmă mi-l sosi,
De la Hanul cel bătrân
Al Tătarilor stăpân,
Ceată mare cu solie
Ca să ceară din robie
Pe Carzic Tătarul prins,
De-al Moldovei Domn învins.
Din rând unul îmi eși
Și lui Stefan îi grăi:

www.dacoromanica.ro

«Gheaur ! mult te-ai sumeţit
«Pe Carzic când l'ai robit !
«Cu poruncă noi venim
«Ca ţie să'ţi poruncim
«Că voinţa Hanului,
«Hanului Tătarului,
«E : pe fiu-i să ne dai
«Pace 'n ţară ca să ai!»
Ear Voivodul se 'ncrunta...
Solului mi 'i cuvênta:
«Cu poruncă? Pentru cine?
«De la Hanul pentru mine?
«In Moldova singur eu
«Pus am fost de Dumnezeu
«Ca Voivod şi Domnitor,
«Ca stăpân poruncitor!
«De venire-aţi voi la mine
«Cu glas dulce şi cu bine,
«Pe Carzic eu v'aş fi dat
«Sănătos, nevătămat.
«Fiind dar că-aţi îndrăznit
«Cu graiu aspru de-aţi venit,
«Capul lui Carzic să cadă...
«Şi-al vostru la loc nu şadă!
«Numai unul dintre voi
«Să se 'ntoarcă înapoi,
«Ca să spue Hanului
«Hanului Tătarului

www.dacoromanica.ro

«In ce chip ştiu eu, Ştefan,
«Eu, Voivodul moldovan,
«De Tătar a tremura,
«De porunci a asculta!»

*

Spre Suceava cuib crăesc,
Scaunul moldovenesc,
Imi plecâ Stefan Voivodul
Insoţit de tot norodul
Cel cu suflet ostăşesc
Şi cu braţul voinicesc,
Care ştie să îndoae
Mulţi duşmani în tari resboae.
Ajungênd găsi Domniţa,
Despletindu-mi'şi cosiţa,
La icoană 'ngenuncheată
Şi cu faţa 'nlăcrămată,
Cerênd Maicei-Domnului
Să 'ntărească braţul lui,
Braţul soţiorului.
«Scoală-te Domniţa mea»
Stefan-Vodă îi grăea.—
«Ruga-ţi auditā-a fost,
«Toate mers-au cu bun rost.
«Greu izbit-am pe Tătar,
«Şi-l'am scos peste hotar.

www.dacoromanica.ro

«Haide soață credincioasă
«Sus la Putna cea frumoasă
«Să zidim o mănăstire,
«Să rĕmâe amintire,
«De isbânda asta mare,
«Veacurilor viitoare.
«Ca urmașii toți să știe
«Că le stă cu datorie
«Dorul faptei creștinești,
«Paza țărei strĕmoșești.
«Și să 'nvețe a iubi
«Și cu drag a pomeni
«Pe bărbații ce-au păstrat,
«Mult—puțin, ce-au apucat
«De la moși
«De la strĕmoși».

Breslau, 18·3 Decbemvre 28.

www.dacoromanica.ro

SUCIAVA

Suciavă, o! Suciavă... sfânt cuib de mari eroi!
Învăluită'n doliu, plecată de nevoi,
La răsărit tu cauți, la miază-zi privești,
Dar nu vedi mândrul soare din bolțile cerești
Moșia cum îți scaldă în falnic curcubeu.
Prea des e vălul negru ce stă pe ochiul teu!
Suciavă! tu, deprinsa la luptă și poruncă,
Ridică-te'n picioare și desul văl aruncă,
Vedi... noaptea cea adâncă de mult e 'mprăștiată
Și țara ta e vie și harnic apărată,

www.dacoromanica.ro

Căci zimbrul încă are luceafĕru'ntre coarne
Pe secularii dușmani stând gata să'i rĕstoarne,
Și leul încordează sfâșietoarea ghiară
Să rupă pe vrăjmașii cei poftitori de țară,
Și încă țin delfinii băsărăbeanul mal,
Și vulturul tot cată din piscuri spre Ardeal.
Ridică-te sumeață, Suciavo mult iubită!
Vedi... luptătoare-i mândră și'n veci nebiruită,
Că n'aŭ uitat să lupte copiii tĕi viteji,
Ci gata's la izbânde, la apărare treji!
Ca mâni Suciavo tristă, iar vechile oștiri
Din sinul teu pleca-vor să frângă năvăliri.
Suciavo! tu deprinsa la luptă și poruncă,
Deci nalță-te'n picioare și vĕlul des aruncă,
Căci zimbrul încă poartă luceafĕru'ntre coarne,
Și leul tarii dușmani stă gata să'i restoarne,
Delfinii țin și astăzi băsărăbeanul mal,
Și vulturul tot cată din piscuri spre Ardeal!

Suciava, 3 Ianuare 1884.

www.dacoromanica.ro

DUNĂREA

Sub negre, cătrănite ceruri,
Pe-o noapte plină de misteruri
Lipsită de sclipiri cereşci
Şi de murmure pământeşci —
Bătrâna Dunăre în taină
Se ridica din uda-i haină,
Şi asculta în depărtare,
În spre apus şi către mare.
Atuncea eat'a auḍit,
De la apus şi rĕsărit,

www.dacoromanica.ro

A auḑit şi-a cunoscut,
Al Tisei graiu şi glas de Prut.
Ascultă Dunărea, ascultă,
La Prut şi Tisa vreme multă,
Dar când destul îmi ascultâ,
Din cap ea tristă clătinâ,
Din coamă-i picături căḑură,
Şi jalnic cuvêntă din gură :
«O Tiso ! cum de mi-ai uitat,
«Frumosul graiu ce te-a 'nvĕţat
«Mult harnicul bărbat Traian !
«Te-ascult de-un an
«Te-ascult de zece
«Te-ascult de-o sută şi mai mult...
«Şi vai ! cu cât mereu te-ascult
«Mi-e inima mereu mai rece,
«Şi tot mai mult îndurată,
«Căci... ai uitat ce-ai fost odată !»
Ear Tisa capul clătină,
Şi un adânc oftat oftâ :
«Nu... n'am uitat bătrânul graiu,
«Căci îl aud mândrul raiu
«Prin care valu-mi se sprĕvale,
«De sus din munte până'n vale,
«Dar am uitat ca să cutez :
«Nu sunt în stare să mai creḑ !
Greu Dunărea s'a oţerit,
Şi s'a întors spre rĕsărit :

www.dacoromanica.ro

«O, Prutule cu val frumos,
«Prea iute-mi fuși necredincis!
«Atât de repede te schimbi ?
«Imi și vorbești în două limbi ?»
Tiptil mustratul se plecâ,
Spre Dunăre se furișâ
Și spăimântat și mult grăbit
El îi grăi : «Sunt nevoit !
«Dar cum am fost eu iar voiu fi
«Atunci când timpul va veni !»

Și iarăși Dunărea în taină
Se învĕli în uda-i haină,
Curgênd sub cătrănite ceruri
Pe-o noapte plină de misteruri.

Bucureșci, 1884 Mai.

www.dacoromanica.ro

FRATELE MAI MARE

Aceleași arme poartă,
Merg umĕr lângă umĕr,
Impart aceeași soartă
Și patru sunt la numĕr.
In a Moldovei țară
E unul zămislit,
Muntenia fu iară
Ca leagăn mult iubit
L'al doilea din ceată,
Al treilea 'n Ardeal

www.dacoromanica.ro

Incins-a spada lată
Și s'a 'ncercat pe cal.
Ear cel ce 'i mai de frunte,
Iubit de cei lalți trei,
Nu e de peste munte
Ca unul dintre ei,
Din Țara-Muntenească,
Ori din Moldova, nu'i,
Ci Țara-Românească
Intreagă'i țara lui.

Tuspatru'n luptă cruntă
Se bat ca drepți bărbați,
Primejdia înfruntă
Curat ca patru frați.
Dar dușmăneasca gloată
De-odată mi'i încinge,
Tuspatru de odată
Imi cad scăldați în sânge.
«Muntenia trăească!»
«Moldova mea iubită!»
«Ardealul înflorească,
Moșia asuprită!»
Așa 'ncet cuvêntează
Șoptirea celor trei.
Atunci mi se 'ncordează
Al patrulea din ei —

www.dacoromanica.ro

Şi resună câmpia
La glasu-i tunător:
«Trăească România
Cu 'ntregul ei popor!»
Cei trei resar de-odată
La glasul ce resună
L'al patrulea drag cată
Zicêndu'i împreună:
«Mai mare frate! raiul
Ne-arăţi cu-adevĕrat...
«Adânc îţi este graiul...
Fii bine-cuvêntat!»

Lipsca, 1886 Septemvre.

www.dacoromanica.ro

DOAMNA STANCA

(1601 August 8)

La Făgăraș, colo în vale,
Pe prispa închisoarei sale,
Ședea soția lui Mihai
Frumoasă ca o zi de Mai.
Ea pe Florica mi-o juca
Drag pe genunchi și cuvênta :
«Copil iubit
«Mult ești mâhnit,

www.dacoromanica.ro

«Ci fii în pace, căci Mihai,
«Ce bate oști de nouă ai,
«Iubitu-ți tată, soțul meu,
«Păzit ne e de Dumnezeu.
«El a învins și pe Sinan
«Și pe 'mpĕratul musulman ;
«Bătut-a crunt și pe Tătari
«Și-a frânt pe mulți dintre cei mari.
«El și pe Basta va înfrânge,
«Și 'n juru-i într'o zi va strânge,
«Și țara cea moldovenească,
«Ardeal și țara muntenească !»
Spre cer apoi cu foc căta,
Drag fața 'i se'nviora,
Și din adâncuri cuvênta :
«O, zi măreață de-ai veni !...
«Vis drag de te-ai îndeplini !...
Dar eată... eată colo 'n zare
Se vede un ostaș călare,
Ce vine 'n goană, vine 'n sbor,
Dus de avênt cu mare zor.
«Solia de la soțul meu»
Își zise Stanca 'n gândul seu.
Și eată cel ostaș sosi
Și cu durere mi'i grăi :
«Barbată fii, stăpâna mea...
«Ți-aduc... vai mie, vestea rea !...»

www.dacoromanica.ro

Greu Stanca se înfiorâ,
Pe Floarea 'n brațe o luâ
Strângênd-o drag și cald de mână, —
Și așa pe chinu-i mai stăpână
Vorbit-a : «Spune tot ce știi...
«Și cată scurt la graiu să fii !»
El șterse ochii de plânsori,
Își șterse fruntea de sudori
Și zise ; «Grea solie port...
«Stăpâna mea, Mihai e mort !...»
Ear Stanca Doamnă, Stanca mamă
Șopti : «Dă-mi de solie seamă...
«Ucis de Basta ? spune tot !...»
— «Da Doamnă... da, dar vai! nu pot...
«Nu pot vorbi, căci de durere,
«Mi-e stinsă-a graiului putere.
«Voea să vie să te scoată
«Din Făgăraș, și oastea-i toată,
«Nainte trimisese el...
«Atuncea Basta cel mișel
«Indeamnă pe un Valon sutaș,
«Beauri, joasnic ucigaș,
«Om fără țară, lepădat
«Și pe vecie blestemat,
«Cu-alți lepădați de soiul lui,
«Să intre 'n cortul Domnului
«Și să 'i ia zilele hoțește.
«Mihai se luptă vitejește...

www.dacoromanica.ro

«Ucide unul dintre ei...
«Rănește aprig alți doi, trei...
«Dar pe la spate e strĕpuns
«Și drept în inimă pătruns...
«O ! doamnă... și-a căḑut în cort,
«Pe dată Domnul nostru mort !...»
Tăcu. Ear Stanca vreme multă
Solia tristă tot ascultă...
Când eată că din ochii ei
Pornesc prooroceșci scîntei :
«In veci cei codri, cele stânci,
«Și munți înalți, și văi adânci
«Din Bosfor păn' la Tisa lată,
«Ardealul și Moldova toată,
«Și-or aminti pe-acel bărbat
«Ce mi-a trăit nestrămutat
«În dragostea de neam și țară.
«El vrut-a să 'ncălḑească iară,
«La peptu-i harnic, bărbătesc,
«Pe tot... tot neamul românesc,
«Și l'a 'ncălḑit ! Da, vrerea lui
«De-acum e ținta neamului ! —
«Bogată 'n flori e luna Mai,
«In fapte mari bogat Mihai,
«Ce 'n veci de veci n'au să se șteargă.
«Urmașii lui mâni au 'să meargă
«Voinici, pe calea ce le-a pus,
«Cu voea celuia de sus.

www.dacoromanica.ro

«Mort... zis-ai? mort... e soţul meu ?
«Arhanghelúl lui Dumnezeu
«E mort ?... Nu... nu. Mihai nu moare
«Cât va luci măreţul soare
«Şi peste romănesci popoare !»

Bucureşci, 1887 Iunie 5.

www.dacoromanica.ro

VOINŢA NEAMULUI

În ţara noastră românească vrem ênşii e stăpâni să fim,
Şi stăpânirea ţărei noastre cu nimenea n'o împărţim.

Şi nu vrem noi, Românii, fruntea în veci la nimeni s'o plecăm,
Şi din moşie nici o palmă, o unghie n'o să lăsăm.

Nu vrem să închinăm popoare sub mândrul sceptru românesc,
Ci să trăim din vîaţa noastră şi dreptul nostru strămoşesc.

www.dacoromanica.ro

Nici la răpiri ne sboară dorul, dar vai! acelui ce-a'ndrăzni.
Stirbiri moşiei a ne face... El cu viaţa va plăti!

Stirbirile ce-au fost făcute, cât fi-vom nu le vom uita.
Ne-om ţine vrerile în inimi... pricepe-vom a aştepta!

Căci pe moşia cea strĕbună vrem ĕnşine stăpâni să fim,
Şi stăpânirea ei cu nimeni nu cugetăm s'o împărţim.

Predeal, 20 Iunie 1887.

www.dacoromanica.ro

TUDOR DOMNUL CHEMÂND ŢARA

(1821)

La mine, fraţi de oaste, voi încercaţi panduri!
Sus lancea şi baltagul... sus grelele securi...
Sfârşită e răbdarea... destul atât amar!
Haideţi ca să răpunem năpârca din Fanar,
Ce-a otrăvit viaţa românului popor
Şi a mueat credinţa-i în mândru-i viitor.
Venit-au peste ţară lungi hoarde de păgâni,
Dar n'au stins vrednicia în harnicii Români;
Oştiri venit-au multe de Unguri şi de Leşi,
Dar risipite fost-au de aprigii plăeşi;

www.dacoromanica.ro

Ca un potop de flacări vĕrsatu-s'au Tătarii
Pe lanurile noastre, dar 'şi-au spetit fugarii
Gonind ca şi năpastea spre vatră şi spre casă,
De suliţă să scape, de românească coasă.
Cu miile venit-au, dar sute n'au ajuns
In ţara lor, căci lancea din fugă i-a strĕpuns,
Tăeatu'i-a toporul, şi spada i-a lovit,
Izbitu'i-a baltagul, şi coasa i-a cosit.
Strĕbuni ca urieşii la toţi ţinut-au pept.
Păzit de dênşii neamul remas-a vecînic drept.
Intreaga lui viaţă a stat Mihai călare,
Ear Stefan zi şi noapte lovit-a la hotare.
Bătrânul Mircea-Vodă, viteaz şi înţelept
Pe Turc şi Ungur frânt-a în luptă pept la pept.
Ei, ne-au rodit moşia cu sângele barbar
Şi ne-au păstrat în cinste al ţărilor hotar.
Şi-a înflorit Românul deprins cu vijelia,
Deprins să rĕsboească ţarbat cu vitejia.

Da... îi priea rĕsboiul... Dar mişelia greacă
Făcu să rugineascâ luptaşa-i pală 'n teacă,
Ce n'au putut cu arma nici Ungur, Turc, Tătar...
Minciuna, înşĕlarea venite din Fanar
Putut-au! Ele pus-au pe sabia tăioasă
Pe zale, paloş, lance rugina ruşinoasă;
Ele-au plecat cerbicea Românului viteaz
Şi pusu-i-au roşaţa ruşinei pe obraz!

www.dacoromanica.ro

La mine dar Românii, ce'n inimile lor
Nestins păstrat-au dorul de ţară şi popor...
La mine... fraţi de oaste, voi încercaţi panduri!
Sus lancea şi baltagul, sus grelele securi...
Sfârşită e răbdarea... Români! destul amar...
La mine... să rĕpunem năpârca din Fanar!

Bucureşci, Martie 1888.

www.dacoromanica.ro

FERUL ŞI AURUL

Zadarnic focul te'ntăreşce
Zadarnic te ascuţi de peatră !
Cel care'n lume porunceşce,
De jos din ţărănească vatră
Şi pănă în crăesc palat,
Sunt eu, al lumei împĕrat,
Eu, aurul cel nestimat.
Cât lumea asta e de largă
Neîncetat şi mic şi mare,

www.dacoromanica.ro

Toți după mine, toți aleargă
Cu friguri și cu însetare.
Ear tu, o fer ! desprețuit
Tu de tirani ești prețuit
In lanțuri când ești făurit.
Eu sunt dovadă de mărire,
Semn de voință și putere ;
Ear tu ești semn de înjosire,
De muncă grea și de durere !»

*

«Nu tu, noroiu strălucitor
In lume ești stăpânitor.
Eu poruncesc aici, sub soare,
La împărați și la popoare
Puterei tu, nu dai voință
Și nici mărirei dai putință,
Căci slabe inimi tu cuprinzi
Și'n ele patimi joase-aprinzi.
Eu, ferul, însă întăresc
Voințele ce șovăesc,
Cresc brațul celui ce mă poartă,
Sunt paznic l'a virtuței poartă.
Și unde's eu nu'i sărăcie,
Ci e a muncei bucurie,

www.dacoromanica.ro

Căci omul e de cer sortit
A propăși necontenit
Prin muncă, în spre înălțare
Și spre a minței luminare.
Și... munca am născut-o eu,
Sudoarea e copilul meu !
De când tu însă prețuești
Cu luciul tău, și cântărești
Al muncei rod cu-al tău cântar,
Peri al muncei drepte har !
De-atunci virtutea a scădut,
Înșelăciunea a crescut,
Și lenea a luat avênt
Pe-acest nenorocit pământ.... —

In timp de pace eu sunt plug,
Sunt șina roței, cuiu la jug,
Sunt clește, sunt ciocan, topor,
Sunt daltă, clanță la obor.
Eu am deschis cei codri-adânci
Și am tăeat cărări prin stânci.
Tot eu, pământul rescolesc,
Bogat ogoarele rodesc,
Și pun în inimi bucurie
Și'nsăninată veselie :
Cel ce câștigă viața sa
Prin muncă spornică și grea,

www.dacoromanica.ro

Mai mult viața 'și prețuește,
Și mai cu drag o și trăește. —
Dar ș'în năprasnicul rĕsboiu
Nu eu sunt cel ce stă napoi,
Ci vecĭnic merg tot înainte.
Dau omului curaj și minte ;
Căci lance sunt, baltag și spadă
Și tirania fac să cadă.
Sunt născĕtor de libertate,
Apărător pentru dreptate,
Ear tu, spion corupĕtor,
Al stricăciunei născĕtor.
Tu, te tocmești cu mișelia,
Ear eu mĕ lupt cu vitejia.
Eu nasc martiri, tu naști călăi. —
Eu nasc eroi, tu naști mișĕi. —
Căci chiar atunci când lanț eu sûnt
In pepturi pun măreț avênt
Spre asuprita de dreptate,
Și spre cereasca libertate.

Mândria dreaptă n'o zugrum,
Dar pe tirani prefac în scrum...
Și nici-odată nu's mai tare
Decât când merg la rĕsbunare,
Când dintr'un lanț apăsător
Me fac baltag strĕpungĕtor.

www.dacoromanica.ro

Ear tu o! aur—lanț când ești
Grozav atuncea înjosești....
Curajul bărbătesc îl frângi,
Și dorul binelui îl stingi!
În aur cel ce'i lănțuit
Acela 'i rob desăvîrșit!»

București, 5 Aprilie 1888.

www.dacoromanica.ro

SPADA DE LA 48

I

OSTAȘUL PLECÂND LA RĂSBOIU

Dă'mi spada grea cu voea toată,
Nevastă, brațul meu e copt
S'o port ca răposatu-mi tată,
In anul patru-zeci și opt.

Pe Dealul-Spirei cu tărie
A 'nfipt-o el în pept turcesc,
Și când, în crunta vijelie,
Pătruns fu sinu-i voinicesc,

www.dacoromanica.ro

Murind grăit-a : «mor în pace,
Căci pentru scumpa-mi țară mor!
Urmașii mei mai mult vor face....
Și.... mi-am lăsat moștenitor!....»

Urmașul lui sunt eu, nevastă,
Mĕ lasă dar să rĕsboesc,
Cu încercata spada-această,
Pentru pămêntul strĕmoșesc.

La Plevna e pe moarte însă,
Deci în rĕsboiu de voiu muri,
Cât vei trăi, cu fața plânsă
De tatăl lor n'ei-pomeni

Copiilor ce 'ncred eu ție
Și cărora tu mamă ești,
Ci cu statornică mândrie
De tatăl lor să le vorbești

Să'i crești în dragostea de țară,
In dorul sfânt și bărbătesc,
De a lupta s'o nalțe iară
La dreptul ei cel strĕmoșesc!

www.dacoromanica.ro

Nevastă, dă-mi cu voea toată
Cea spadă, braţul meu e copt
S'o port ca răposatu-mi tată,
In anul patru-zeci şi opt!»

II

OSTAŞUL ÎNTORS DE LA RĂSBOIU

«Ia, fiule această spadă!
Păstrează'mi-o în amintire;
Dar n'o lasă în cuiu să şadă.
Bărbat când fi-vei, cu iubire,
Şi cu credinţă pentru ţară,
Şi cu respect pentru dreptate
In luptă să mi-o poţi tu iară,
In lupta pentru libertate.
S'o duci cu braţ voinic şi copt!
Ca'n anul patru-zeci şi opt.

In pept păgân eu am plântat-o
Şi la izbânde am purtat-o,
Cu ea lovii pe musulman
La Grivita şi la Smârdan.
Aşa şi tu, cu astă spadă,
Ce nu'ĭ deprinsă'n cuiu să şadă,
Să răsboeşci cu rîvnă mare
Spre-a naţiei reînălţare.

www.dacoromanica.ro

Eu dusu-o-am și la Vidin....
Tu... să mi-o porți păn' la Kremlin !»

«Rănit mi te-ai întors, părinte,
Căci tare stași în foc și drept.
Ca tine voiu păși nainte,
Ca tine-oiu da cu moartea pept!
Dă-mi spada ta însângerată...
Și aibi încredere... o! tată,
Că pentru sfânta libertate,
Eu, ca și tine, mĕ voiu bate.
Purta-o-voiu cu brațu-mi copt
Ca'n anul patru-zeci și opt.
Tu, ai lovit la mează-zi —
Spre rĕsărit eu voiu lovi
Pe barbarul ce ne-a prădat
Și-atunci când... ajutor i-ați dat!
Te-ai rĕsboit păn' la Vidin
Eu... voiu învinge la Kremlin !»

Galați, 30 Aprilie 1888.

www.dacoromanica.ro

ŢARA MEA

Acolo unde's nalţi ştejari ·
Şi cât ştejarii, nalţi îmi cresc
Flăcăi cu pepturile tari,
Ce moartea 'n faţă o privesc ;

Acolo unde's stânci şi munţi
Şi ca şi munţii, nu clintesc
Voinicii cei cu peri cărunţi
In dor de ţară strĕmoşesc ;

www.dacoromanica.ro

Acolo unde'i cer senin
Şi ca seninul cer zîmbesc
Femei, ce poartă l'al lor sin
Copii ce pentru lupte cresc;

Acolo este ţara mea
Şi neamul meu cel românesc!
Acolo eu să mor aş vrea,
Acolo vreau eu să trăesc!

Acolo unde întâlneşci
Cât ţine ţara'n lung şi'n lat
Bătrâne urme vitejeşci
Şi osul celor ce-au luptat;

Şi unde veḑi mii de mormane
Sub care-adânc s'au îngropat
Mulţime de oştiri duşmane,
Ce cu robia ne-au cercat;

Şi unde dorul de moşie
In totdeauna drept a stat,
Şi bărbătească vitejie
A 'mpodobit ori-ce bărbat;

www.dacoromanica.ro

Acolo este ţara mea
Şi neamul meu cel românesc!
Acolo eu să mor aş vrea,
Acolo vreau eu să trăesc!

Braşov, 8 Iulie 1888.

www.dacoromanica.ro

MATEI ȘI VASILE LUPUL

(1653 Mai 17)

Domnul cel neașeḍat,
Lupu-Vodă, necurmat
Fuge, fuge ogăreșce,
Inapoi nu mai priveșce ;
Ear nainte-i Timuș sboară
Cu sireapa lui ușoară —
Căci la Finta fost-au ei
Bătuți aprig de Matei,
De Matei cel neînfrânt
Drept la faptă și cuvênt.

www.dacoromanica.ro

Dar fugarul Lupului,
Lupului Voivodului
Tot gonind îmi obosea,
Mai la urmă rĕmânea. —
Cu sutași mulți, sprintinei
După el venea Matei ;
Și cum Lupu tot zorea,
De-odat' eată că simțea
Cum ajuns e pe la spate
Și pe umĕr cum îl bate,
Un voinic ce blând mi'i zice :
«Lupule, de ce'mi cați price ?»
Ăst cuvênt când audi,
Spre voinic Lupu privi,
Și vĕdu cu ochii sĕi
Pe viteazul de Matei...
Și 'l vĕdu cu 'nfiorare
Lângă el mergênd călare !
In zadar Lupu zorește
Și gonește
Ogărește,
Căci Matei mi se ținea,
Tot de el alăturea,
Și cu graiul mi 'i zicea :
«De ce tu mĕ dușmănești
«Și mereu mĕ prigonești ?
«Eată... pot să te ucid,
«Pe veci ochii să'ți închid

www.dacoromanica.ro

«Insă nu mĕ 'ndur de tine,
«Căci tu frate eşti cu mine!
«Lupule, Moldova ta
«Soră'i cu Muntenia!
«Ear noi, amêndoi bărbaţi
«Vrednici, fire-ar să fim fraţi
«Prin domnia ţărilor,
«Ţărilor surorilor.
«Şi ca fraţi, cu drept ar fi
«Amêndoi a ne uni
«Şi 'mpreună a zdrobi,
«Pe duşmanii ţărilor,
«Ţărilor surorilor!
«Veḑi Polonia cum creşce
«Şi Cazacul cum sporeşce...
«Şi cum sporul lor opreşce
«Mersul drept şi bărbătesc
«Al neamului românesc!
«Lupule, fă jurământ
«Că de bunul meu cuvênt
«Tu t'ei ţine... ş'ei lua
«Armele, spre a lupta
«Nu cu fratele român,
«Ci cu lifta de păgân;
«Nu cu mine şi-a mea ţară,
«Ci cu lifta cea maghiară,
«Cu puzderia leşească,
«Şi cu spuza căzăcească!»

www.dacoromanica.ro

Lupu însă nu jura,
Ci pe cal se apleca,
De ureche mi 'l mușca
Și în zări clipiș perea.
Ear Matei cătând la el
Își zicea încetinel:
«Poate tot o prinde minte
«Din frățește-le-mi cuvinte!»

Mânăstirea-Neamțu, 1888 August 6.

www.dacoromanica.ro

MOARTEA LUI DECEBAL

La Sarmisagetuza stă mândrul Decebal
Ce-a frânt popoare multe de jos şi de pe cal,
Stă, sângerat din luptă, pe scaunu-i regesc
Şi chin adânc zvâcneşşce în ochiu-i vulturesc;
Căci luptătorii harnici ce lângă tronu-i stau
Frânturi de spade numai în mână ei mai au.....
Şi tarea lui cetate de flacări e cuprinsă
Şi de duşmane braţe jur-împrejur încinsă!
Mereu în sală intră, mereu voinici răniţi,
Pe lângă tron s'aşează de sânge-acoperiţi

www.dacoromanica.ro

Cu dezmodate prăştii, cu scuturi găurite,
Cu tolbele deşarte, cu zalele plesnite.
Şi Decebal la dênşii se uită cu durere!

Dar eată se ridică şi strigă cu putere:
„Sus cugetul şi firea..... sus frunţile voinici!
„Plecarea în durere e pentru inimi mici.
„Învinsu-ne-a Romanul, dar..... nu ne va supune —
„In a sclaviei lanţuri el trupuri reci va pune.
„Aduceţi o căldare!... In ea o băutură
„Să facem, şi, cel care gusta-va picătură
„Să moară ca om liber, ca sclav să nu trăească —
„La Zalmozis o nouă viaţă să'şi găsească."
Cum Regele grăit-a aşa s'a şi făcut.
Rămasul pâlc de oaste stă lângă tronu-i mut.
Atunci al legei preot, mai mare'ntre cei mari
Păşeşce spre căldare cu paşi înceţi şi rari,
O cupă el îşi umple şi hotărît o poartă
La gură, şi o soarbe, grăind când o deşartă:
„Iubirea libertăţei, e-al bărbăţiei semn.
Acel ce'n pept n'o simte, de jug şi lanţ e demn!"
Şi-aşa a morţei cupă din mână'n mână trece....
Şi cel ce gustă 'ndată alături cade rece. +

De-odată greaua poartă se sparge, şi în sală
Traian cu capii oştei romane dă năvală....
In clipă luptătorii ce n'au băut venin,
Frânturile de spade 'şi le înfig în sin

www.dacoromanica.ro

Și cad căldați în sânge.... Când eat' Traian zăreşce
Pe Decebal ce şade, şi pacînic mi'l priveşce.
„Supune-te — îi strigă — viața'ți dăruesc....“
Dar Regele se scoală şi zice: „Nu primesc
„Ca dar sclavia joasă..!.. Regi mulți supus-ai tu.....
„Ia leşul meu de caru-ți, dar..... sufletul meu, nu!“
Un junghiu în pept şi'mplântă şi moare.... Ear Traian
La sala'ntreagă cată, la vrednicu-i dușman,
L'ai săi apoi se'ntoarce grăind cu ochiu aprins:
„Noi, ce-am învins, ca pildă s'avem pe-acest învins.“

Bucureşci, 1888 Dechemvre 4.

www.dacoromanica.ro

COCORUL ȘI ROMÂNUL

A fost... a fost un groaznic lup,
Și plin sta el cum e un stup,
Că mult mi se 'ndeletnicise
O oae toată de 'nghițise.
Dar îmi ședea posomorît:
Un os 'i se oprise 'n gât.
Când eată sus în sbor, ușor
Mi se avêntă un cocor.
«Opreșce-te, prietin drag...
«Opreșce-te și vedi ce trag!»

www.dacoromanica.ro

Din sbor cocorul se opri,
Restriștea lupului privi
Și lung pe gânduri nu stătu,
Ci lângă dênsul se dădu,
In gâtu-i capul își băgă
De os în clipă mi 'l scăpă.
«Ce-mi dai?» acum cocorul zise.
Ear lupul îl privi și rîse:
«Prin tine eu de chinuri scap,
«Ear tu prin mine scapi cu cap.
«In gură-mi tigva-ți când era,
«Erai și tu 'n puterea mea.»
Cocorul foarte mulțămit
Nici un cuvênt n'a mai grăit.

A fost, un urieș, a fost,
O namilă cam fără de rost,
Ce într'o rîpă 'ngrozitoare
Se rĕsturnase pe spinare,
Și chip n'avea el nici-de-cum
Să easă iar în sus la drum,
Dar cum amar se văicăra
Un Românaș pe țĕrm zărea,
«Opresce-te, prietin drag...
«Opresce-te și vedi ce trag!»
Din cale omul se opri
La chinul namilei privi

www.dacoromanica.ro

Şi lung pe gânduri nu stătu
Ci ajutor îi şi dădu:
In rîpă mâna mi-i întinse,
Ear uriesul o cuprinse
De ea vîrtos se sprijini
Şi vesel sus pe mal eşi.
«Ce-mi dai?» acuma omul zise.
Ear namila 'l privi şi rîse:
«Ce-ţi dau prietine? nimic. —
«Ori crezi cum-va, că un pitic
«Ar fi în stare-a ajuta
«Pe-un urieş cu mâna sa?
«De braţu-ţi, da, m'am apucat,
«Dar ênsumi eu m'am ridicat!
«Tu... mi-eşti dator, căci te-am cinstit
«In ajutor când te-am primit.
«Deci iute dă-mi o resplătire
«Căci voiu s'o am ca amintire
«Că m'am urcat din cea hârtoapă...
«Ş'am s'o dau tatei peste groapă!»
Şi uriesul cum grăea
Un braţ din umĕr mi'i zmâncea
Românului ce-l ajutase
Şi din nevoe îl scăpase!

Şi cum sta omul şi gemea
Şi 'ndurerat în sus privea,

www.dacoromanica.ro

De-asupra-i eată un cocor
Mi se opri din aprig sbor:
«Şi eu un lup am ajutat,
«De chinuri mari l'am uşurat.
«Dar mult mai bun e lupul meu,
«De cât fu urieşul tĕu.
«O namilă azi tu scăpaşi
«Şi grea rĕsplată îţi luaşi!
«Pe lup eu tot l'oiu ajuta
«Când la nevoe s'ar afla,
«Ear tu cu braţul ce mai ai
«In veci vr'un sprijin să nu dai
«La cel pe care 'l ajutaşi,
«Chiar de la moarte îl scăpaşi.
«De 'l vei mai sprijini tu iar
«Te-a rĕsplăti şi mai amar...
«Odată de 'l vei mai scăpa
«El şi mormêntul 'ţi-o săpa!»

Galaţi, 3 Ianuare 1889.

www.dacoromanica.ro

PAUL CHINEZU

Din zori şi până la amiază loveşce Turcul cu turbare...
Din zori şi până la amiază Ştefan Batori ţine tare.
Infrânt la stânga este Ciucaş, spre Mureş Sasul e zvîrlit,
La dreapta luptă greu Secuiul de Cândea dus neobosit;
Dar Alibeg şi Iza-Paşa şi Schenderbeg voind să sfarme
Pe Ardeleni, s'avêntă aprigi şi darmă cal şi om şi arme;
Secuiul eată... şovăeşce.... când românească călărime
De-odată esă la iveală şi iute sare în desime,
Clipişi pe duşmani mi s'aruncă şi crud ucide tot şi frînge,
Câmpia-Pânei mi-o îneacă de cărnuri rupte şi de sânge.
In fruntea ei păşeşce Bator cu peptul tare ca de leu;
Morţiş purtând el groasa-i pală brăzdează în păgâni mereu.

www.dacoromanica.ro

Cu Schenderbeg mi se loveşce, şi cu o harnică izbire
De pe fugar îl şi restoarnă. Dar.... în rĕsboinica-i ciocnire
Răni patru Bator căpătase ş'acum el cade la pămĕnt,
Şi copleşit de morţi murmură: „Ad pe Chinezu... Doamne sfânt!“
Abea grăi, când, sus pe dealuri spre miază-zi, se şi arată
Cu oastea-i groaznicul Chinezu, viteaz croit dintr'o bucată,
Cu ochiul ager ca de vultur, cu braţ vĕnjos, cu pept de-aramă,
Cu inimă română 'n peptul ce n'a ştiut în veci de teamă.
„Priviţi oşteni, voinicul strigă, cum moartea seceră pe fraţi...
„Secuiul pleacă, Sasul fuge.... In lănci pe Turc să mi-l luaţi!“
Ca uraganul ce porneşce urlând din munte cătră vale,
Si zmulge, darmă, crapă, frânge copaci şi stânci potop sprĕvale,
Aşa Chinezu se aruncă, şi dârdâe sub el pămĕntul,
Greu sună zalele pe dĕnsul, strĕpuns de lance-i ţipă vĕntul,
Şi cade pe păgâni năvală cu spada cea ucigĕtoare,
Si mi'i dărîmă, şi'i strĕpunge, şi calcă hoarda în picioare.
Şi vin viteji vestiţi în lume, urmaşi ai celor Saracini
Ce-au îngropat lângă mormêntul lui Christ nenumĕraţi creştini,
Imi vin cu dor de vitejie în lănci cu Paul să se lupte,
În ţĕrnă cad cu toţii însă cu scuturi şi cu zale rupte;
Si vin Arabi cu tari damascuri pe cai cu coapsele de fer,
Dar Paul oasele le sfarmă cu-al spadei urieş mâner.
De'l pĕre calul, el turteşce un Turc şi calul îi apucă;
De'şi frânge pala, dă cu pumnul spărgênd un cap cum sparge-o nucă
Mereu pe leşuri Paul calcă, mereu de moarte se oşteşce,
Mereu la dreapta şi la stânga în hoardă moarte împărţeşce.
„Aman!“ gem Turcii câţi în cale-i sunt puşi de vitrega lor soartă,
Căci ca vârtejul spaimă, groază Chinezu pretutindeni poartă.

www.dacoromanica.ro

Când eat' voinicul Iza-Paşa: „Găteşce-te de moarte câne!"
Răcneşce el, ear Paul strigă: „Sărit din fire-ţi eşti păgâne!"
Fugarilor dau pinteni aprigi şi se ciocnesc ca două stânci,
Dar calul Turcului să 'ndoae şi Iza cade jos pe brânci.
Chinezu stă şi mi'l aşteaptă.... Din nou pe şea păgânul şade
Şi-i zice Paul: „Noi Românii, nu dăm în duşmanul ce cade.
Sus pala!" Greu şi cu turbare iar luptătorii se izbesc,
Cât zalele de fer şi sîrmă pe-ale lor trupuri că plesnesc.
In scări Chinezu se ridică, în loc fugaru-şi răsuceşce,
Ca un gigant înalţă pala, pe Iza ca un şoim ocheşce,
Şi drept mi-l tae, drept în două, din creştet până jos în şea...
Turcimea sta înărmurită... şi ochilor nici îşi credea
In două jumătăţi cum Paşa se rostogoale de pe cal...
Din spaimă-i hoarda se trezeşce şi'n goană iute dă năval,
Si fuge... fuge zi şi noapte, şi fuge hoarda îngrozită
De cea vedenie de moarte, până'n Turcia prigonită.

„Intindeţi, fraţilor, o masă—se cade astăzi să ciocnim,
„Cu cupa şi cu lancea'n mână lui Dumnezeu se mulţămim!"
Grăeşce harnicul Chinezu, şi lungă masă se întinde
Pe trupuri de păgâni, căḑute, cât larga vale mi-o cuprinde.
Şi b u oştenii până sara precum a bea pricep oştenii;
Ciocnesc frăţeşce între dênşii cei din Ardeal şi Bănăţenii.
Atunci Chinezu Ţemeşianu cel bun viteaz cu pept de-aramă,
Cu inimă română 'n peptul ce n'a ştiut în veci de teama,
Se scoală eată de la masă, şi drept şi cu întrege minţi,
Pe-un Turc mi-l ia la subţioară, pe altu'n spate, altu'n dinţi

www.dacoromanica.ro

Şi la cântarea ostăşească, în danţ lung masa ocoleşce—
Apoi când loşurile-aruncă, el Ardelenilor grăeşce:
„De s'ar cunoaşce toţi Românii şi-ar fi un suflet şi-o simţire,
„In veci ar sta atuncea neamul... şi-ar pune lumea în uimire!“

Aşa luptau puternic fraţii cei din Ardeal şi Bănăţie
La anul şeapte-zeci şi nouă şi patru sute şi o mie.

Bucuresci, 1889 Fevruare 14.

www.dacoromanica.ro

ROMÂNULUI BĂȘTINAȘ

Române, băștinaș al țărei,
Tu n'ai uitat că altă-dată
Prin neînfrânta-ți bărbăție
Infrânt-ai dușmănimea toată.

Căci te-am vĕḑut cum iar prin sânge
In spre mărire te-ai nălțat.
Dar... și nălțat tot porți în sinu-ți
Un rĕu ce încă n'a secat!

www.dacoromanica.ro

Române, băştinaş de ţară
Fanarul încă te domneşce
Şi 'ncrederea în mândra-ţi soartă
Cu necredinţa-i otrăveşce.

Cu 'nşelăciunea, cu minciuna
Virtutea-ţi vrea să moleşească
Şi prin împărecheri în neamu-ţi
El neamul vrea să-ţi nimicească.

Da... până astăzi mi te ţine
Străinu 'n cruda ghiara sa.
Sumeaţă-te şi-arată iarăşi,
Că dreaptă stă tăria ta.

Şi fii statornic în voinţă-ţi,
Şi crede 'n ziua ta de mâni.
Ai dat dovedi de bărbăţie...
Tu n'ai nevoe de stăpâni.

Graiu vechiu îţi spune: apa trece
Ear petrele pe loc remân.!
Române! fii Român cât fi-vei...
Şi fii în ţara ta stăpân!

Bucureşci, 25 Marte 1889.

www.dacoromanica.ro

RESBUNAREA LUI MOHAMET

(1462)

Mohamet, biruitorul Ţarigradului vestit,
Fuge biruit de Ţepeş, şi cu suflet amărit
Cată 'n lunga depărtare şi un codru eată vede.
Deci, cu restul oastei sale într'acolo se repede,
Căci trudit de greaua luptă şi de arşiţa de soare
Vrea puţin să odihnească jos la umbră şi recoare.
Dar cu cât înaintează spre pădurea depărtată
Ochiu-i e mai plin de jale, fruntea mai înourată,
Pintenii în cal îşi vîră păn' ce'i înroşeşce 'n sânge,
Aci frêul îi slăbesce, aci iarăşi tare 'l strînge...

www.dacoromanica.ro

Si se uită colo 'n zare la pădure şi nu credè
Că putere-ar drept să fie cele ce acolo vede...
Si cu pintenii iar calul furios el îşi împunge
Şi grăeşce cu durere la pădure când ajunge:
„Alah... cum înşăduit-ai ca o faptă făr' de lege
„Ca aceasta să se facă!... Cine ştie şi 'nţelege
„Ce e grozăvia asta... vie să mè desluşească..!"
Un fruntaş albit de lupte trece 'n preajma 'mpărătească,
Jalnic cată spre pădurea cea de ramuri desbrăcată,
Unde trunchiurile toate ca un lan de ţăpi s'arată,
Unde 'n fie-care ţapă veḑi înfipt un pumn de oase,
Si de petice de haine, şi de vine albicioase,
Şi de pepturi deşertate, ce-au rĕmas numai ciolane,
Şi de căpăţini golite încă 'ncinse cu turbane...
Si grăeşce-atunci fruntaşul: „Mult măritule Sultan,
„Ţepeş e făptuitorul..! Ştii că e mai mult de-un an
„De când, spre a da pedeapsă istui câne hăinit,
„Ai trimis pe Hamza-Paşa şi pe grecul iscusit,
„Zis Catabolin, cu oaste... Insă Ţepeş i-a rĕspuns
„Şi făcênd în-ţăpi ist codru... el pe toţi... în ţăpi i-a pus!
„Veḑi tu, Doamne, ţapa ceea ce 'ntre toate e mai naltă?
„Si un tuiu pe ea?... şi-o haină roşie ce'n vênt tot saltă?
„Acolo tras fost-a Hamza... lângă el Catabolin,
„Diplomatul tĕu, stăpâne, a murit de-al ţăpei chin!
„Impreḑurul lor paşale mai mici... eată înţăpate...
„Ear acolo până 'n zare stau oştirile 'nşirate...!
„Foamea corbilor răpariţi tuturor le-a fost mormêntul...
„Lasă-mĕ să plâng, stăpâne, jalea mi-a tăeat cuvêntul!"

www.dacoromanica.ro

Mohamet, cuceritorul Ţarigradului vestit
Jos din şea mi se coboară, şi cu suflet greu muncit
Rupe haina de pe sine, şi'n amar fără de seamă
A profetului mânie pe-a lui Ţepeş cap o cheamă;
Şi cu multe lacrimi plânge... lacrimile 'i curg în barbă
Şi se scurg apoi la vale şi tot picură în earbă.
Dar când marea sa durere padişahul înfrenează :
La curtenii de credinţă din adânc le cuvêntează :
„Un hain cum e acesta nu cu arme se doboară...
„Numai vrajba cea din casă pe acesta mi'l omoară.
„Om deosebit e Ţepeş, întru toate prea isteţ
„Prea pătrunzĕtor cu mintea, în rĕsboiu prea îndrăzneţ!
„Ear poporul seu cel care frica morţii n'o cunoaşce,
„Care ori-ce colţ de ţară apără ca scumpe moaşte —
„Nu cu oşti se îngenunche nu cu sabie nici foc,
„Ci veninul desbinărei trebue în ori-ce loc
„Să dospească 'n neamul ăsta, ca să 'i moae bărbăţia
„Spre a-i fi prea greu baltagul, spre a-i frânge vitejia!...
„La Bizanţ e o năpârcă ce'n Fanar mănos plodeşce·
„Intr'atât otrăvitoare cât şi cuibu 'şi otrăveşce...
„Furişându-se aicea dorul vitejesc ar stinge
„Şi a naţiei cerbice fără sabie ar frânge!
„Şi, cerbiea ţărei istea frântă trebue să fie,
„Ca pe-aici apoi să trecem spre apus ca prin pustie!“
Mohamet pe cal se sue, iarăşi iute 'n goană pleacă,
La pădure se mai uită şi-un suspin în pept îneacă.

1880, Aprilie 5, Galaţi.

www.dacoromanica.ro

DESPINA DOAMNA

Dedicație P. S. S. Ghenadie II, Episcop al Argeșului

Pe-al Argeșului verde mal,
Sub coasta unui mândru deal,
Neagoe, Domnul înțelept,
Cel bun creștin și jude drept,
O mânăstire-a început
Cum ochi de om n'a mai vĕḑut
In depărtatul rĕsărit,
Nici în apusul iscusit.
Și s'a nălțat cea mânăstire
Spre a întregei lumi uimire:

www.dacoromanica.ro

Cu turle nalte, rĕsucite,
Cu mândre cruci şi măestrite
In aur peste tot suflate,
Cu uşi de meşteri mari săpate,
Şi cu ferestre dăltuite
Cu porumbei împodobite
Toţi poleiţi, şi toţi în cioc
Cu clopoţei trecuţi prin foc,
Ce la suflarea cea de vênt
Vĕdesc la toţi pe-acest pământ
Cum e în lumea cea cerească
Cântarea dulce îngerească.
Dar astă mândră mănăstire
Departe e de săvârşire,
Şi visteria e sleită
Domneasca pungă e golită.
Şi şade Vodă întristat
În al boerilor sei sfat,
Căci mulţi din cei ce'l înconjoară
Ii zic să pue bir pe ţară,
Ca doar acea sfântă mănăstire
Ajunge-va la săvârşire.
Despina, Doamna lui Neagoe
Ştiind a ţărei grea nevoe,
Atunci în sfat se arăta
Şi cu blândeţe cuvênta':
«Nu pune biruri peste ţară,
«Căci ele, bune Domn, omoară

www.dacoromanica.ro

«In biet palmașul muncitor
«Al muncei sfânt și mare dor!
«Cunoști că cela ce muncește,
«Mai mult și vatra își iubește,
«Și pe copii și pe soție,
«Și strămoșeasca lui moșie.
«Și'i drept ca omul muncitor
«Să'și guste roada din ogor,
«Să aibă udătură 'n oală
«Și nici să'i fie casa goală.
«Dar nici măreața mânăstire,
«Ce 'n viitor are menire
«A arăta că prin credință
«Drept merge omul spre putință,
«Să nu stea numai începută;
«Și iar... nu trebue făcută
«Cu 'mbucătura celui care
«Abea îmbrăcătură are...
«Deci, iată ce-am găsit cu cale:
«Dau haine scumpe și paftale,
«Dau diamante și inele,
«Cercei, și lucrurile mele
«Ce's mai de preț, le dau de voe,
«Să scap și țara de nevoe
«Să duc și sfânta mânăstire
«L'a ei deplină săvârșire.»
Macarie cel iscusit
Al țărei blând Mitropolit

www.dacoromanica.ro

La Doamnă'nduioșat căta
Și părintește cuvênta:
«Să'ți dea Domnul după faptă...
«Vorbirea ta a înțeleaptă!»
Lui Vodă zice: «E cu cale
«Și dreaptă vrerea soației tale.»
In spre boeri apoi se 'ntoarce
Și ca un sfânt cu graiul toarce:
«Ear voi boeri să vĕ plecați,
«De buna-i vorbă s'ascultați.
«Si toți încredĕtori să fim,
«Și cerului să mulțămim,
«Că Vodă are o soție,
«Ce ca și ênsuși Vodă știe
«Din suflet a simți cu noi...
«Și-o dor a neamului nevoi!»

Mai 1889, București.

www.dacoromanica.ro

SPĂTARUL COMAN

(1422)

Răsună lung Suceava de sunetul de clopot,
In stradă se aude de cai nechez și tropot.
Se 'ngrămădesc deavalma boeri și negustori,
Săteni, copii, neveste și toți aruncă flori
In calea mândrei cete, în zale îmbrăcată,
Ce-a dus zimbrul Moldovei în țară depărtată
Și l'a adus cu faimă de neamuri lăudat.
Măreț păsește ceata cea mândră spre palat.
In fruntea ei se vede, pe-un cal moldovenesc,
Coman, spătarul harnic cu chipul vitejesc.

www.dacoromanica.ro

Ear Alecsandru-Vodă, cel bun și cel bătrân,
Stăpânitorul țărei, Pocuției stăpân,
Cu o coroană de-aur pe păru-i lung și alb,
Cu falnică hlamidă, îmi stă pe tronu-i dalb
Și cu bărbată mână al țărei sceptru ține.
— Bine-ai venit, Comane, te-am auḑit de bine —
Grăi vĕḑênd că intră spătarul cel viteaz,
Ce poartă-o tăetură adâncă pe obraz.
Supus Coman se pleacă la scara tronului
Și cu respect sărută hlamida Domnului.
— Ridică-te viteze, grăește Vodă iară,
Și spune-mi de izbânda-ți din depărtata țară.
Incredințat-am ție cinci sute de voinici
Ca să rĕpui cu dênșii mulți vrednici inimici.
Cum mi-ajutași cumnatul, pe riga din Lehia?
Cu Teutonii aprigi cum dus-ai bătălia? —
«Cum ḑus-o-am, stăpâne? Așa cum fie-care
Din cei cinci sute fost-a să o fi dus în stare.
Marienburgul este o vașnică cetate,
Cu codri deși în față, cu Baltica în spate,
Cu turnuri întărită și tare apărată
De Cruciații harnici ce știu să mi se bată.
Vladislav al Lehiei, cumnat Măriei-Tale,
Impresură cetatea din deal și despre vale,
Ear mica noastră ceată o puse drept în poartă,
Gândind că o menește la o mai aspră soartă...
El nu știa, Românul, că 'n foc se 'mbărbătează,
Că în nevoi vîrtutea-i mai mult se 'nviorează.

www.dacoromanica.ro

Făcut'au Teutonii o aprigă eșire
Și-avut-au cu noi, Doamne, o crâncenă lovire—
Ca unii ce la poartă fusesem așeḑați.
Erau tari cavalerii și bine înzeuați
Și mulți erau la numĕr, ci noi greu i-am isbit
Și rândurile dese cu spada le-am rărit.
Dar când vĕḑui că dênșii se strâng ca să lovească,
Cu noi puteri în ceată-mi și crunt să mi-o cosească,
Intors-am și pornit-am spre o pădure veche
Și pusu-ne-am la pândă tot câte doi pereche,
Ținênd cu stânga frêul și arcul și săgeata,
Ear sulița cu dreapta și pe ochite gata.
Atuncea Cruciarii, creḑênd că ne-au învins,
Spre-a ne lua de-odată, ei rândurile-au strîns;
Dau pinteni și s'avêntă ca șoimii spre pădure
Și suflă greu fugarii sub grelele armure.
«Sus sulița» strigat-am și, la al meu cuvênt
Din Teutoni cinci sute cad busna la pămênt.
Pe alți cinci sute 'i rupe o ploae de săgeți,
Pe cai s'aruncă sprinteni voinicii mei băeți—
Și toți cu spada 'n mână în coifuri îi izbim,
Și zalele le rupem, și caii le trântim.
Ei spatele dau iute, ear noi pe urma lor
Ii prigonim de-aproape, ii secerăm cu spor.
Dar eată din cetate le vine-un corp mai mare,
Ce în spre noi s'avêntă cu grabă, cu turbare.
«Dați dezvîntați—răcnit-am—Pe moarte și pe viață»
Atunci în ferbințeală lovit fui eu în față....

www.dacoromanica.ro

Dar i-am crăpat în două și coif și căpățînă
Voinicului ce'mi dete cest semn cu tare mână.
In Teutoni sărit-am cu-a gândului iuțeală
Și rupt-am dese rânduri și-am spart deasă năvală.
Cât ziceai «Tatal nostru» spre ziduri i-am gonit,
Cu miile în fugă dintr'ênșii am cosit.
Miratu-s'a și Riga și Lehii cei mai mari
Cum frânt'am noi de iute pe cavaleri tari. —
Mulți căpitani adus-am din neamul Teuton.
Și steaguri închin multe la preamăritu-ți tron.»
La el privește Domnul cel bun și cel bătrân,
Stăpânitorul țărei, Pocuției stăpân,
Grăind:—Cum rĕsplăti-voi izbânda ce-ai făcut'—
«Dă-mi dreapta-ți, zise Coman, supus să o sărut..»
Atuncea Alecsandru drag la ostean căta,
Și cum ședea pe tronu-i, drept eată se scula,
Ca un părinte strînse cald pe spătar în brață,
Și'l sărută pe rana ce căpătase 'n față.
«Dă-mi tu Comane mâna-ți s'o strâng prietenește—
«Grăi bătrânul Vodă. Acela ce iubește
«Moșia și poporul în care mi se naște,
«Acela înțelege a crește și a paște,
«Măreața făptuire și fapta roditoare
«Și nu-i trimis zadarnic în lumea de sub soare —
«Căci cel pe care cerul printre ai sĕi îl scrie
«In pept îi pune dorul de neam și de moșie.»

Curtea-de-Argeș, 26 Iunie 1889

www.dacoromanica.ro

CEI DOI STRĂMOȘI

În nesfârșitul cer pe-un nour de raze lui Traian plutește,
Pe-un alt nor tot de raze eată și Decebal că mi'l sosește:
„Aveam o vorbă, împărate, acuma, veacuri un-spre-zece
S'au împlinit, de când cu rîvnă în calea ta tot cat a trece"
Traian stă locului și zice: „Grăește, harnicule rege,
Ce cu viteaza-ți spadă Romei și cu săgeată scris-ai lege."
Ear Decebal în jos se uită și lunga barbă își mângâe —
Prin norul alb de sub picioare-i și rar ca norii de tămâe
Privește drag spre lumea noastră, și ochiu-i ager se oprește
Pe Dacia, iubita-i țară și împăratului vorbește:

www.dacoromanica.ro

„Tu ştii că'n lumea pământească adesea patima stăpână
Se face pe voinţa noastră, pe inimă şi-apoi pe mână.
Aicea trupul ne lipseşce, suntem pricepere şi minte,
Putea-vom deci cu mult mai bine să ne'nţelegem la cuvinte.
Vei fi ertat că seminţia-ţi cu arma'n mână am supus...
Ertat-am că mi-ai zmult coroana şi zilele mi le-ai răpus...
Priveşce colo.... împărate, frate'n iubirea de popor,
Vedi, Dacia cea roditoare, de care ai ca mine dor:
Căci, neamul cel adus de tine cu neamul dac s'a înfrăţit
Si din frăţia lor adâncă vlăstare nouă a eşit,
Vlăstare, căria tu, tată, Traiane ca şi mine eşti
Pe care, ca şi mine'n timpuri, o privighezi şi o iubeşci;
Vedi colo Dacia măreaţă, vedi ţara ta şi ţara mea
Cât de amar e încercată de-o soartă peste seamă grea!
Barbare limbi tot curs'au veacuri de către soare spre apus,
Şi'n Dacia iubită toate nelegiuit picior au pus.
Trecut-au Hunii cei sălbatici şi Sciţii, Geţii şi Avarii,
Vărsatu-s'au pe a Sarmaţii, Gepizii, Goţii şi Tătarii
Şi au oprit vlăstarea crudă a două vrednice popoare
Să crească cum părea sortită: voinică şi cu voe tare.
Mult înţeleptule Traiane, ce Dacia iubeşci cu dor,
Strevedi tu tainica menire ce are ea în viitor?"

Şi lung Traian la rege cată, la fruntea-i mândră şi deşteaptă,
Ear Dacul gândul vrea să-i soarbă când cuvêntarea îi a aşteaptă:
„Nu-ţi fie amărită vorba... o! Decebal, bărbat de fer...
Ce privighezi ca mine ţara în timpuri şi de sus din cer!

www.dacoromanica.ro

Nu te lăsa supus durerei când vedi că-al teu popor şi-al meu
Lovit cu-asprime e de soartă. Aşa voita-a Dumnezeu
Al cărui ochiu străbate toate: pe cel pe care il iubeşce
El îl încearcă cu nevoea şi prin nevoe 'l pregăteşce,
Ca fără şovăire'n cale spre ţinta'i sfântă să păşească,
Menirea ce îi este dată cu bărbăţie să'mplinească. —
Fu logodită Europa de mult cu Barbarul cel crud
Venit din Asia la dênsa de sânge şi sudoare ud;
Şi-acuma e căsătorită, ea, îndoita de sclavie
Cu Barbarul, copilul firei, ce numai dreptul voei ştie.
Cât timp va sta însărcinată va fi un sufletesc pustiu
Pe care lumea viitoare îl va numi veac mijlociu.
Apoi le se va naşce era cea de lumină: Noua-vîaţă...
Mai naintată ca'n Egipet, decât în Roma mai măreaţă —
Da, Noua-lume... Noua-vîaţă cea doritoare de ştiinţă
Cea înălţată cu gândirea şi înzestrată cu putinţă,
Ce va îndreptăţi cuvêntul că neamul nostru omenesc
Zidit pentru iubire fost-a şi după chip dumnezeesc,
Va creşce Noua-lume tare şi mână'n mână cu Dreptatea,
Cu care şi'n poporul nostru pe tron va pune Libertatea...
Dar când odrasla Europei şi-a Barbarului feciorelnic,
Ca prunc în scutec fi-va încă ori ca copil cu traiu vremelnic—
Un ram, ce calul păstoreşce, din cea Arabie petroasă,
Dislănţuit ca o furtună şi ca o mare furioasă
S'o năpusti în spre Bizanţiu, fanatisat de-un prooroc,
Şi va cerca pe Europa iar cu sclavie şi cu foc.
Va prigoni-o veacuri multe şi va căta ca să sugrume
Pe fiul Barbarului harnic şi-al Europei: Noua-lume.

www.dacoromanica.ro

Atuncea Dacia viteză, din Dunăre păn'peste munți,
Va fi o tindă unde sta-vor voinicii tineri și căpitanți,
Scoboritorii noștri, rege, și vor păzi cu peptul lor
Să crească 'n pace Noua-viață, al omenirei scump odor.
In Dacia va curge sânge cum n'a mai curs în vr'un alt loc,
Ivi-se-vor viteji acolo, cu largă minte și noroc,
Ce vor lupta cu pept de-aramă....

Dar, când apoi vor obosi...

Eat'din Bizanțul cel nemernic un neam urît se va porni,
Un neam urît de tîritoare, de veninoși, de lipitori
Ce tot pe Dacia cădea-va... și sângele și-a ei sudori
Va suge-un veac întreg... o! frate... și suge-va cu lăcomie
Și va muea în sinu-i harnic pornirea către vitejie!
Da... aurul acest cu care, vor răsplăti răsboiu și pace
Scoboritorii cei eroici, un veac în zgură s'o preface!
Dar, nu se'ndoae pe vecie un neam din vêna vitejească...
Iar va păși el înainte și limbile va să uimească!
Căci copilandrul Europei de neamu-ne 'și-o aminti
Că l'a umbrit când sta în leagăn și cu iubire-'i va grăi:
„Inalță-te popor de luptă... prunciei mele staşi de pază
„Ia dară facla Libertății, și-adânc în zare luminează,
„Spre Orientul cel sălbatec, ce încă n'a văḑut lumină!
„Arată'i tu a propășirei curată rază și senină!"
Dar, inc'o cumpănă mai are iubita Dacie a trece...
La Nord, priveşce, Decebale, la cel pustiu întins și rece
La cel deșert ce se lărgeşce din Neva în spre Volga lată,
In jos apoi spre Marea-neagră, în sus spre Marea-înghețată.

www.dacoromanica.ro

Acolo un norod va creşce, duşman pe vĭaţă şi pe moarte
Al Libertăţei luminoase, ce e menită ca să poarte,
In omenirea zbuciumată, pornirea caldă spre ştiinţă,
Şi înălţarea cu gândirea şi înzestrarea cu putinţă.
Balana viţă de la Volga, atât de mult se va întinde
Cât toată meaza-noaptea lumei ea mai întâi o va cuprinde.
De-acolo va urzi vicleana pe Noua-lume să înfrângă,
Lumina Libertăţei sfinte pentru vecie să o stingă.
Va unelti să prindă'n mreajă-i Bizanţul bolnav, moleşit
Ca de acolo să robească apusul mare şi 'nflorit.
Atuncea Dacia vitează din răsăritu-i până'n munţi
Iar fi-va tinde unde sta-vor voinicii tineri şi cărunţi,
Urmaşii noştri, Decebale, ce vor păzi cu peptul lor
Să nu se stingă Noua-vĭaţă, al omenirei scump odor.
Şi Europa împreună cu Dacia, a noastră ţară,
Ce în acele timpuri fi-va puternică şi mare iară —
Călăuzite de lumina din facla sfintei Libertăţi —
Balana viţă vor răpune, vor frânge ţara-i în bucăţi!
Iubita Dacie atuncea, de ori-ce cumpănă scapată
Pute-va 'n pace se răsufle... în pace pentru 'ntâia dată !
Şi va avea răgaz şi voe să meargă iarăşi înainte
Aşa precum a fost menită de-aici, de nesfârşita minte."

Şi iarăşi Decebal se uită spre Dacia şi-al seu popor!
De jale plină e privirea-i şi plin e peptul lui de dor...
De nu ar' fi gândire numai şi ar-fi în carne şi în sânge,
El, Decebal cel ca oţelul, cu lacrimi până'n barbă-ar plânge...

www.dacoromanica.ro

Apoi grăcşce: „Revĕrsatul e'ndepărtat în zare mult!
Adâncă'ţi este cuvêntarea... cu-adâncul inimei te-ascult..
Dar chinul să-mi înfrâng mai bine'i şi să pricep că un popor
Nu e, ca o fiinţă tocmai, de azi pe mâne trecĕtor,
Ci poate lunga vecînicie cu bărbăţie să înfrunte
De înţelege-a sa menire, de-o poartă'n suflet şi pe frunte.
Deci mulţămescu'ţi împĕrate; în calea ta eu iar voiu trece,
Să'ţi mai aud proorocia, în nouă veacuri ori în zece!"

1889 Iulie 5, Sinaia.

www.dacoromanica.ro

LA OSPĚŢUL DUNĂREI

Când Dunărea a împlinit
A zecea mia mie,
Să dea o cină, s'a gândit,
In vechea ei cr̆aie.

Stăpâna porţilor-de-fer
Intins-a lungă masă,
Sub bolta vecînicului cer,
Ce nicăiri n'apasă.

www.dacoromanica.ro

Ear ca lumini la masa ei
A pus șeapte planete,
Și astri mari și mititei
Cu aurite plete,

Și blânda lună, zimbitoare
In argintia-i pară,
Și ursa mică, ursa mare
Și steaua cea polară.

Și masa ce-a întins sub cer
E cât e România:
Drept de la turnul-lui-Sever
Și până la Chilia.

Și oaspeți vin din munți de sus,
Și vin și din câmpie,
Din miază-zi și din apus.
Prin cei de sămințe

E Nistru, prinț de mează-noapte;
Cu el băeți și fete,
Ca Bâcu, Cerna, fructe coapte
Și grâu aduc în spete.

www.dacoromanica.ro

Basarabeanca Botna iară
Cu Nistru vine 'n cale;
Pe cap cu spice de secară,
Cu flori de prun în poale.

Siretu și cu Prutu, eată
Pornit-au împreună;
La masa Dunărei s'arată
Cu plină voe-bună.

Ear cu Siretu cel zglobiu,
Sosește de la munte
Buzeu, aprig și șerpiu,
Cu chilimbar pe frunte.

Eat'Oltu, frângĕtor de munți,
Cu fratele-i mai mic
Oltețu, care rupe punți
Și Lotru, alt voinic;

Tustrei împodobiți frumos
Cu brad și flori de strugur
Și cu stejar bătrân, stufos,
Cu salcie în mugur.

www.dacoromanica.ro

Eat'Jiu, fiul codrilor,
Cu 'ntunecosul Motru
In munți stâncoși poruncitor,
Și harnicul Gilotru,

Și Argeșu, vênjos muntean,
Stăpân pe Poenari,
Cu flori de aur la mintean
Și frunze de stejari.

Și Brateșu cel făr'de-astêmpĕr
La masă a venit.
Cu scoici și coji de rac în pĕr
Glumeț împodobit.

Dar n'au sosit numai feciori,
Ci multe și fecioare,
Pe sinuri fragede cu flori,
La mândra sĕrbătoare.

Prin ele toate mai aleasă,
Frumoasă peste seamă,
E a crăeselor crăeasă,
Ce Tisa mi se cheamă;

www.dacoromanica.ro

Doi limpeḑi ochi ca două stele,
Un fagur dulcea-i gură,
Ear haina-i e de viorele
Şi toată'i o răsură.

Cu dênsa vin curteni vestiţi,
Ce poartă mare nume,
Din depărtări spre ea porniţi,
In haine ca de spume:

Sunt Crişii, fraţii sprintenei,
Alb unul, negru alt,
Ear cel al treilea din ei
Mult repede şi nalt;

Şi Someşu din Maramureş
In mână c'un caval,
Şi harnicul, bărbatul Mureş,
Ce vine din Ardeal,

Şi Timeşu, un Bănăţean,
Ce merge mai napoi;
El poartă 'n spate un sucman
Şi mână albe oi.

www.dacoromanica.ro

Și vine Prahova cea vie
Cu aur în cosiță,
Crescută'n munți și la câmpie
La gât cu foi de viță,

Aleargă iute năsdrăvana
Sărind voios prin stânci;
De ea alăturea Doftana
Scoboară văi adânci.

Moldova, apriga zvîrlugă,
Ce'n fluer de cioban
Tot ciobănesce îmi îndrugă,
Cu fîn pe la colan,

Cu frunze tinere de fagi,
De aur praf în pĕr,
In mână cu mănunchi de fragi,
Pe sin cu flori de mĕr,

S'avêntă'n lungi văi de păşune,
Ori căi de bolovani,
Pe-un car săltat cu repejune
De opt boi păuşani.

www.dacoromanica.ro

Și vine încă tot la masă
Și Bistrița drăguță.
De mii și mii de păstrăvi trasă
E mândra ei căruță.

Ear după dênsa plute vin
Cu piei de urs, de lupi,
Cu căprioare, buți de vin,
Cu lână și cu stupi.

Și Dâmbovița, cosinzana,
Ce poartă drag la sin,
O iconiță cu Ileana
Și sfântul Constantin.

Suceava, sprintena copilă,
A dulcei Bocovine,
Rupênd colinele în silă,
Voioasă eată vine

Impodobită drăgălaș
Cu foi de păpușoiu;
Ea poartă 'n mână flueraș
Și-o spată de rĕzboiu.

www.dacoromanica.ro

Şi vine Ialomiţa blândă,
Cu peliţa balae,
Intr'o rochiţă mult plăpândă
De lână de ţigae;

Şi ea la pept icoană are
Pe care'i zugrăvită,
Cu turnuri mari, cu zidul tare,
Târgovişlea vestită.

Ear Dunărea la oaspeţi cată
Cu dor şi bucurie.
Măreţ regina e'mbrăcată,
Cu multă bogăţie,

Căci minunate flori de toate
Ea poartă în cosiţe;
La sinul ei sunt atârnate
Atâtea iconiţe,

Ce'nchipuesc cetăţi bătrâne
Ca Giurgiu şi Vidin,
Ca Hârşova cu multe stâne,
Nicopol şi Hotin,

www.dacoromanica.ro

Cetatea Neamțu și Soroca
Ce-au frânt dușmani ca spuza,
Și Acherman, Rusciuc, Napoca
Și Sarmisagetuza.

Pe mantia cea mândră, lungă
De sus și până'n poale
Bătută'n aur e o dungă.
Pe brațele ei goale

Ca niște stele strălucesc
Brățări de ochi de sare.
Pe rochia-i se zugrăvesc
Trecutele popoare:

Vedi colea un Sarmat pe cal
Mai colo un Roman,
Ori pe viteazul Decebal,
Ici podul lui Traian.

«Bine-ați venit la masa mea»
Regina blând grăește.
La toți cu drag se uită ea,
Cu drag la toți zimbește.

www.dacoromanica.ro

«Poftitu-v'am și cântăreți
Cu viersul de aramă
«Știuți în lume de isteți.·
Balcan unul se cheamă,

«Pe celalalt îl știți cu toți,
E falnicul Carpat.·
«Mulți dintre voi sunteți nepoți
Acestui craiu bogat.

«Carpate! tu ești între-ai tăi...
Ian... zi-ne o cântare!»
Ciumpoiu 'și umflă mai ântêi,
Se scoală în picioare,

Și durluind el ca vr'o clipă
Tot sufletul își lasă
Lin pe-a gândirilor aripă
Și cântă-așa la masă:

«Frunză verde, verde, verde... .
«Cât oiu fi, cât nu m'oiu perde,
«Vrere-ar bunul Dumnezeu
«Să'mplinească dorul meu!
«Să vĕd aste mândre fete,
«Ce drag poartă flori în plete

www.dacoromanica.ro

«Și au fețe rumioare
«Și au sinuri rotunjoare—
«Și pe iști voinici băeți
«La un loc împărecheți.
«Căci amară'i despărțirea....
«Și ce sfântă e iubirea
«Intre cei, carii simțesc
«La un fel și se vroesc!
«Frunză verde, verde, verde....
«Cât oiu fi, cât nu m'oiu perde,
«Vrere-ar Domnul Dumnezeu
«Să'mplinească dorul meu!»

Și rĕsăritul tot tresare
Carpatu când sfârșește;
Cântarea-i sboară cătră mare....
Ear Dunărea vorbește:

«Ce cântec drag ai zis, Carpate!
E sfântă vorba ta,
«Și ca și dorurile-ți toate,
Ca mâni se va'ntrupa.

«Balcane, eată ești la rând,
Deci, curgă'ți viers din gură.»
El se ridică, stă pe gând,
Mai trage pe tambură,

www.dacoromanica.ro

Se uită cald la cei de față
Și vrerea le pricepe.
Cu glas adânc și plin de viață
Cântarea își începe:

«Măreață e întinsa mare....
«Comori nenumărate are!
«Dragi sunt spumatele ei valuri,
«Când bat cu furie în maluri,
«De 'și frâng albitele lor coame!
«E plină țara mea de poame,
«De rîuri și de văi mănoase
«Și de câmpii cu flori frumoase.
«Dar cât de-albastră este marea
«Și cât de dragă 'mi-este zarea
«Câmpiilor
«Și-a văilor,
«Ce lung se'ntind spre mează-zi....
«Eu tot încoace voiu privi...!
«In veci a sufletului șoapte
«Le-oiu îndrepta spre mează-noapte:
«Spre tine Dunăre măreață,
«Ce rĕsăritului dai viață;
«Spre tine Tiso, farmec drag,
«Spre tine, Nistrule pribag!
«Ear dorul meu ascuns, Carpate.
«Cu doru-ți gingaș este frate!»

www.dacoromanica.ro

Și mează-noaptea lung răsună
Balcanul când sfârșește,
Ear Dunărea cu voe-bună
La el privind grăește:

«Nu numai dorul tĕu e frate
Cu-al lui, ci amêndoi,
«Să știți că chiar după dreptate
Frați fire-ar să fiți voi.»

Atunci voinicii cântăreți
Cu foc se'mbrățișează,
Apoi la fete și băeți
Zimbind le cuvêntează:

«Și voi aveți dorințe'n pept,
Ci dați-le avênt....!»
Ear Brateșu se'nalță drept
Și ține un cuvênt:

«Regino, încă de-cuseară
Vĕdui ce se petrece
«La masa ta. Vênt cald, de vară
Prin tineri inimi trece.

www.dacoromanica.ro

«Căci unii lacrimi au vĕrsat
Când dragele cântări
«Dor sfânt în sin le-a deşteptat;
Ear alţii cu oftări

«Pândesc ochiri de la vecine
Şi toţi mi se pătrund,
«Că'nstrăinarea nu'ĭ a bine....
Şi.... ce să mai ascund?!...

«Adânc uimiţi toţi se privesc,
Inelele îşi schimbă
«Şi cald cu toţii îşi vorbesc
A dragostilor limbă...

Ear Dunărea voios rĕspunde:
«Glumeţe înţelept,
«Greu adevĕrul se ascunde
De ochiul cel deştept.

«Vĕdut-ai bine ce-ai vĕdut,
Şi eu vĕdui ca tine
«Şi ce-am vĕdut am priceput,
Şi zic: că se cuvine,

www.dacoromanica.ro

«Ca doruri gingaș pârguite
De veacuri multe foarte,
«Să fie azi destăinuite,
Ca roade dulci să poarte....»

Atunci Suceava, drag vlăstar
Al mândrei Bocovine,
Voioasă nalță un pahar:
«Știut-ați cui vroiu bine?

«Pe Mureș iau de bărbățel!»
Ear Prahova grăește:
«Și eu pe Someș, văd că el
Cu drag mă tot privește!»

Și Oltu zice: «Eu vroesc
Pe Botna cea frumoasă.
«De veacuri multe o iubesc,
Căci mult e drăgăstoasă!»

Și Prutu eată se'nțelege
Cu mica Dâmboviță,
Ear cu Siretu mi s'alege
Bălana Ialomiță.

www.dacoromanica.ro

Și Jiu harnicul Oltean,
El pe Moldova ia;
Ear Timeșu, cel Bănățean,
Pe Bistrița o vrea.

Dar Brateșu mai zice iar:
«Și alți doi se iubesc;
«Și-ar remânea plini de amar—
Cât vĕd și socotesc—

«De nu s'ar logodi și ei...»
Ear Dunărea atunci
Spre Tisa 'ntoarce ochii sei,
Spre Nistru, craiu de lunci,

Inele două iute scoate
Din deget, unul trece
Plăpândei Tise încântate,
Pe cellalt îl petrece

In deget Nistrului uimit,
Și zice: «Pe-amêndoi
«Vru Domnul de v'am logodit....
Și logodiți stați voi

www.dacoromanica.ro

«Păn'va veni doritul ceas,
Spre vecînica unire,
«De a păși cu sigur pas....
Atuncea cu iubire

«Vĕ voiu chema iar pe-acest plaiu
Deplin să vĕ'mpreun...
«Dar.. un alt Stefan ori Mihaiu,
Aștept să fie nun...»

*

Eat' soarele pe cer în fund
Cu chipul aurit;
Și stelele se ascufund
Iar în nemărginit.

Toți oaspeții mi se ridică
De la bogata masă,
Din ochi' o lacrimă le pică...
Apoi pornesc pe-acasă.

Și când, spre-amiez călătorind,
Suit-a sfântul soare,
Din mează-noapte rĕsunând
S'aude o cântare:

www.dacoromanica.ro

«Frunză verde, verde, verde...
«Cât oiu fi, cât nu m'oiu perde
«Vrere-ar Domnul Dumnezeu
«Să'mplinească dorul meu »

Dar și din mează-zi atunci
Un eco depărtat
Se leagănă pe văi și lunci
De adieri purtat:

«In veci a sufletului șoapte
«Le-oiu îndrepta spre mează-noapte:
«Spre tine Dunăre măreață,
«Ce răsăritului dai viață;
«Spre tine Tiso, farmec drag,
«Spre tine Nistrule pribeag.
«Ear dorul meu ascuns, Carpate,
«Cu doru-ți gingaș este frate!»

12 Iulie 188°, București

www.dacoromanica.ro

VLAD ŢEPEŞ

(1462)

Ca iadul neagră-i noaptea. În tabăra turcească
E linişte adâncă. Urdia 'mpărătească
De pradă obosită şi de uciderí mii —
Căci nu găsesc cruţare, nici mame nici copii...
Toţi sunt trecuţi sub spadă...—greu somnului s'a dat;
Şi doarme dus în cortu-i măritul împărat,
Căci lung îi fuse drumul şi osteneala mare
Mereu luptând cu Ţepeş, ce ţara 'n pază are.

www.dacoromanica.ro

Târgovişţea, cetatea lui Vlad, vestitul Domn,
Deşi e fapt de noapte, tot nu s'a dat la somn.
Cu ochiul şi cu mintea ţintite şi deştepte,
In turnurile nalte, stau veghele s'aştepte
De nu cum-va se mişcă în noaptea 'ntunecată,
In spre-a cetăţei poartă o umbră aşteptată.
In curte stau fugarii cu şăile pe ei,
Cu frênele în mână oştenii, pui de lei —
Ear icea căpitanii lui Ţepeş şi sutaşii
Cu inimile strînse, ca să'i audă paşii,
Ingrijoraţi urechea pun eată la pământ
Ear alţi pândesc cu-auḑul vre-o mişcare 'n vênt.
Şi unul n'aţipeşce căci Ţepeş, Domnul lor,
El mintea vĕḑătoare, el ochiu pricepĕtor,
Plecat-a de-cu-seară în tabăra turcească,
Ca pe Sultan şi oastea-i tiptil să iscodească,
Şi n'a luat dintr'ênşii pe niminea cu sine...
Şi-acum e mez de noapte şi încă nu mai vine...

Dc-odată se aude un tropot, ce resună
In negrul întuneric, şi-un glas bărbat ce tună
Ca trâmbiţa ce morţii scula-va din mormênt:
„Voinici, deschideţi iute! Eu, Vlad Voivodul, sûnt!“
Bĕtrâna poartă geme în vechile-i ţiţîni
Şi Vlad în curte intră. „Viu drept de la păgâni!
„Vĕḑut-am cortul unde trufaşul Mohamet
„Işi odihneşce truda. Dar nici al sĕu profet,

www.dacoromanica.ro

„Nici hoarda-i nesfărşită din mână-mi n'au să'l scape...
„Chiar azi din cupa morţei i-oiu da să se adape!
„Pe cai voinici în clipă! In dreapta crunta spadă,
„In stânga torţa lungă, ca morţei să dăm pradă
„Hurdia cea ca frunza de Turci, şi până mâni
„Să mântuim moşia de jug şi de păgâni.
„E ceata noastră mică! la zece mii stăm noi!...
„Dar.... oţeliţi în lupte, în foc şi în nevoi.
„Pe ist sultan de groază, trufaş cuceritor
„Să-l învăţăm să ştie că, cel mai mic popor:
„Cât timp virtute are şi'ncredere în sine,
„Cât dorul libertăţei îi stă în pept şi'n vine,
„Cât vrednic mi se luptă să-şi sprijinească dreptul
„Abate-va acela ori-ce puhoiu cu peptul!
„Căci nu în numĕr şade vîrtute şi putere,
„Ci în credinţa tare, în neclintita vrere,
„In dragostea ferbinte de vatră şi moşie
„In dorul vitejiei, în dreapta bărbăţie.
„Cu arme ca acestea strĕbunii au sfărmat
„Pe multe limbi în veacuri şi neamul ne-au păstrat.
„Cu arme cu acestea tuna-vom noi în luptă
„Şi vom goni urdia împrăştiată, ruptă!
„Pe cai voinici! şi harnici să fulgerăm din spadă...
„Cel ce ne-o sta în cale trunchiat, zdrobit să cadă...!"
Aşa grăeşce Ţepeş. Oştirea îşi împarte
In patru, şi cu sine ia cea mai mare parte
De luptători de vînă, toţi hotăriţi să moară,
De jug şi de urgie să scape draga ţară.

www.dacoromanica.ro

In mez adânc de noapte pornesc cu toți de-odată
Si fug, și per cu grabă în zarea'ntunecată.
In urma lor cetatea, de păzitori golită,
Rămâne'n întuneric tăcută, părăsită.
Pe-un șarg peptos și ager voinicul Vlad aleargă
Cu gând dușmana hoardă de pe pământ s'o șteargă,
Ear după el oștirea-i se ține'n iute goană
Cu dor să scape țara de hoarda cea dușmană.
Si fug zoriți la luptă, și sboară înainte
Cu dragostea de țară în inimă și minte.
„Din patru părți sultanul izbit de noi să fie!"
Răcnește Vlad, și-arată a Turcului hurdie.
„Trei cete să'și aprindă acuma lunga faclă!
„Cu-a patra ceată ênsumi voiu strânge ca'ntr'o raclă
„Pe Padișah și hoarda-i și facla mi-oiu aprinde,
„Când mii de corturi para cu valu-i va cuprinde!"

*

Și încă'i neagră noaptea. In tabăra turcească
Tot liniște adâncă. Urdia'mpărătească
De pradă obosită greu somnului s'a dat
Și doarme dus în cortu-i măritul împărat,
Căci lung îi fuse drumul și osteneala mare —
Mereu luptând cu Țepeș, ce țara'n pază are.

Precum din piscuri nalte cu frunțile'mbrăcate
In veĉnica zăpadă și veĉnic îmbrumate

www.dacoromanica.ro

Grozave stânci de gheață scrâșnind se rup și'n vale
Pornesc și rad de-avalma ștejari bătrâni în cale,
Si sfarămă granitul, colinele dumică,
Si'n codri vechi ca lumea gigantici căi despică;
Așa se avêntează din patru părți de-odată
Oștirea românească în hoarda spăimântată
Și rupe'nconjurarea de care, și zdrobește
Intărituri de tunuri și totul risipește.
Imărmuriți de groază, ca țintuiți în loc
Jur-împrejur păgânii vĕd foc și numai foc,
Si vĕd apoi, ca demoni, în zarea ruginie
Ființe încruntate în mână cu făclie,
Cu platoșe pe pepturi ce parcă-ar fi de aur,
Cu spade ce s'arată ca lungi limbi de balaur,
Pe cai cu nări umflate cu coamele în vênt,
Ce mușcă din zăbale, șterg earba pe pămênt
In fuga repedită... și, torțe ce s'apleacă
Spre câte-un cort, ce'ndată în flăcări se înecă!
Inchid păgânii ochii crezêndu-se în vis
Dar numai după-o clipă vĕd iar cu ochiu deschis...
Vĕd... cruntele fantasme cu foc în mâni și spade
Cum rup, și cum în față tot ce le vine... cade!
Vĕd... demonii roșatici în goană arzĕtoare
Cum frâng ticsite cete luându-le 'n picioare!
Buimaci și plini de spaimă păgânii nu pricep
Urgia ce'i lovește și desperați încep
Cu toții la olaltă, o luptă de scăpare
Si crudă, și 'ncruntată în care fie-care

www.dacoromanica.ro

Crezând că dă în dușman un frate greu doboară,
Și între ei păgânii cu sete se omoară!
Ear pintre ei oștenii lui Țepeș se avêntă
Ca fulgerile, iute și groaznic mi-i frământă.
Și paloșul scrâșnește în oasele dușmane,
Si sângele tot curge și gâlgâe în rane,
Copitele s'afundă în cărnuri păgânești,
Ori mi se 'ncalță'n fugă cu tigvele turcești
Pe care pala ager de trupuri le desprinde.
Ear flacăra'n talazuri în tabără se'ntinde
Și ard cămile multe, cai arăbești încinge
Și leșuri spintecate ce zac mueate'n sânge.
In fruntea cetei sale cu facle neaprinse,
La razele sinistre a corturilor prinse
De largul val de pară, cumptitul Vlad pășește
Și spada-i ca și coasa grozavei morți cosește.
Si câte pâlcuri dese voesc să'l ție'n cale
Pe toate el le frânge, în sânge le sprêvale...
Și merge tot nainte în crâncenul său drum,
Ear focul după dênsul preface tot în scrum!
Dar ață, cum tot merge, un cort împodobit
In față 'i s'arată, de-aproape prejmuit
De veghe îndesate în rânduri mii și mii.
La el privește Țepeș cu ochii săi șerpii:
„Aicea—strigă Domnul—e mândrul Padișah
„Dați harnic să'l trimitem de-adreptul lui Alah...
„Aici e cela care învins-a la Bizanț...
„De-acum scăpat e neamul de al robiei lanț..!"

www.dacoromanica.ro

Cum saltă crâncen leul pe pradă-i şi-o sfâşie
Şi mugetu-i strebate ca tunetu'n pustie; —
Aşa s'azvârle Ţepeş în veghele 'ndesate
Şi spintecă, şi rupe, ear glasul său strebate
Şi răcnetul de groază al celor ce mai luptă,
Şi gemătul acelor ce cad cu faţa suptă
De muşcătura morţei, şi-a armelor ciocnire
Şi strigă: „Daţi cu sete, căci nu e mântuire
„De n'o cădea sultanul..." Şi'n rânduri crunt se vîră
De leşuri şi de sânge în urma-i lasă dîră;
Ear ceata după dânsul ca o furtună merge
Şi pedicele'n cale le mătură... le şterge...
La cort Voivodul Ţepeş acuma eat'soseşce.
Un turc măreţ în uşă de-odată se iveşce
Cu'n lung damasc în mână, în cale 'i se pune
Şi cu trufie mare lui Vodă Vlad îi spune:
„Opreşce-te gheaure cu suflet răsvrătit
„De Padişah în grabă tu fi-vei pedepsit..."
La el Vlad cată... vede cealmaua-i tot în fir...
„Sultanul eşti!... îi strigă. „Sunt marele vizir..."
Abia grăi şi Ţepeş în creştet îl izbeşce,
Şi capul îl disface, şi'n sânge mi'l lungeşce.
„El nu e Padişahul! grozav răcneşce Domnul,
„Copii să nu ne scape, ci să'l culcăm în somnul
„Veciei celei mute... copii de el să dăm...
„Tot cortul mai de seamă în sânge să'l scăldăm!"
Infuriat Voivodul şi ca eşit din fire
In cale-i pretutindeni dă aprigă isbire;

www.dacoromanica.ro

Şi nu e cort de agă, şi nu e cort de paşă
Pe care giulgiul morţei şi focul nu'l înfaşă.
„Sultane eşi la luptă...“ mereu Voivodul cheamă,
„Acopereţi tu peptul cu platoşă de-aramă..,
„Si vin... şi vin, căci eată te-aştept cu peptul gol...“
Zădarnic. Din cărare-i s'abate ca un stol
De paseri sperioase, turcimea îngrozită
Şi fuge de ostaşii lui Ţepeş urmărită.
Sultanul nu s'arată, căci eată'l spre Brăila,
De credincioşi de-aproape ţinut şi dus cu sila
Tot fuge şi cu dènsul oştirea-i ce-a remas
Infiorată-aleargă pe căi făr' de popas.

Si când pe cer se'nalţă iar sus sfinţitul soare
Si'mbracă toată firea în raza-i lucitoare
Pe câmpul luptei vede un val cumplit de pară
Cum mistue şi corturi şi oameni... vede iară
Mai bine de sută de mii de turci daţi pradă
La corbi cloncani de braţul şi românească spadă.

Calaţi, 7 Ianuare 1890.

www.dacoromanica.ro

GENERALUL RUMÎANTZOV

(1777)

Bocovina cea frumoasă,
Ţara mândră şi mănoasă,
Fost-a Neamţului vîndută
De Rusia prefăcută,
Răpitoare şi haină
De Rusia cea creştină!

Zis-a Neamţul: «Înşelat
«Fost-am eu când mi s'a dat,

www.dacoromanica.ro

«Din Polonia pe moarte,
«Mie cea mai mică parte.»
—«Înșelat ai fost» grăește
Și cu rîs hain rînjește
Moscovitul general,
Vînd̦ătorul de Muscal.

«Deci — mai zis-a Neamț̦ul iară —
«Mi se cade astă ț̦ară
«Bocovina mult iubită
«Cu Suciava cea vestită»
—«Ț̦i se cade!» a grăit
Generalul Moscovit,
Care Bocovina 'n jug
A băgat cu viclești̦ug

Și când Rusul rĕspundea,
Eată'n mână că'i punea
Neamț̦ul mii de gălbinași:
«Hei! acum s'o iau mĕ lași?
«Ca să nu fiu întristat
«Că la părț̦i fui înșelat?»
—«Ia-o, Rumîantzov iar zice
«Ca să nu mai cauț̦i price!»

Dar când plata își primea
In gând Rusul își zicea:

www.dacoromanica.ro

«Ia-ţi tu mica Bocovină
«Ca noi mâni, s'avem pricină
«A răpi parte mai mare:
«Basarabia cea tare.»
Gândea Romînţov în taină...
Iuda 'n muscălească haină.

Bocovina, scump odor
Al Moldovei cei cu dor,
Fost-a Neamţului vîndută
De Rusia prefăcută,
Răpitoare şi haină....
De Rusia cea creştină!

10 Ianuare 1870, Bucureşci

www.dacoromanica.ro

ALECSANDRU BASARAB ŞI ROBERT

(1330 Noemvre 10)

Pe tronu-i Alecsandru la Curtea de-Argeş şade,
In juru-i stau boerii cu buzdugan şi spade,
Ear colo în picioare stau solii ungureşci.
„Doresc să-aud cum sună cuvintele regeşci.
„El mi-a intrat în ţară făr' să-i fi dat pricină."
Aşa grăesce Domnul; un sol atunci se 'nchină
Si zice:—Carol Robert prin noi îţi spune ţie
Că Ţara-Românească e dreapta sa moşie,
Că pe nedrept pe turmă-i te-ai aşedat păstor.—
Când Negru, al tău tată pornit-a cu popor

www.dacoromanica.ro

Din Făgăraş, şi-aicea a'ntemeeat o ţară
El trebuea s'o plece la legea cea maghiară.
Dar n'a făcut aceasta... deci eată Carol vine
Să ia şi tron şi ţară ce lui 'i se cuvine. —
„Se'nşală mândrul rege, Robert Napolitanul,
„Şi de-a-mi robi moşia să'şi părăsească planul...
„Când Radu-Negru-Vodă din munte a venit
„Popor român aicea şi ţări el a găsit,
„Ce l'au primit de voe stăpânitor să fie
„Şi datu-i-au şi cinste şi mână de domnie.
„Deci, ţara e a ţărei şi ei gândesc s'o las..,
„Şi, n'oiu erta lui Robert aici prea lung popas.
„Să mergeţi, dar, la dênsul să'i spuneţi de la mine
„Că voiu să'i fiu prietin şi voitor de bine,
„Acasă de s'o'ntoarce şi m'o lăsa în pace.
„De n'o vrea însă, Carol, cum este drept a face,
„Să afle că Românul cel pacînic la cuvênt,
„Din ţara sa cea largă va face-un larg mormênt
„In care îngropa-va ori-ce trufaş duşman;
„Să afle că urmaşii viteazului Traian
„Născuţi sunt a fi liberi şi-a nu cunoaşce sila
„Că'n veci n'au să se'nchine la stirpea lui Atila!"
Solia ungurească cu aste vorbe pleacă.
Oştenii toţi atuncea trag spadele din teacă
Strigând: „Să frângi, stăpâne, trufia lui Robert."
Ear Basarab le zice cu pace: „Nici pe sfert
„Din oaste-i n'o să scape de aspra-mi răsbunare,
„Şi nu'şi va da nici Robert spre casă-i de cărare.

www.dacoromanica.ro

„Deci vĕ gătiţi îndată la Olt să'l întâlnim
„Şi prin ciocniri legate spre munte să'l silim;
„Acolo voiu trufiei să'i dau o'nvĕţătură,
„Ce la vecini să treacă apoi din gură'n gură!
„Ear dacă altfel cerul voeşce ca să fie,
„Tari sta-vom păn'la unul în dorul de moşie—
„Şi n'om pleca grumajii la Ungur nici-odată,
„Ci vom muri cu mâna pe armă încleştată!
„Mĕ duc deci copilaşii să'i mai sărut pe frunte..."
Din sală pleacă Vodă. Ear cel flăcău de munte
Mihal din Temişoara, cu braţe tari de vĕnă
Din rânduri esă'n faţă, spre rĕsărit se'nchină
Şi sărutând al spadei mâner făcut în cruce
Grăeşce: „La peire pe Robert eu voiu duce...
„N'am părăsit Ardealul ca zilele să-mi scap,
„Ci ca să pot în luptă să'l uşurez de cap!
„Neîncetat el varsă al fraţilor mei sânge...
„Curând însă soţia-i pe urma lui va plânge —
„Sı resbuna-voiu toată durerea celor fraţi,
„Ce gem sub apăsare dincolo de Carpaţi."

*

A poposit cu oastea Robert la Olt în vale
Şi îşi aşteaptă solii ce eat' îi vin în cale.
„Ce zice resvrătitul?" întreabă el măreţ;
Ear solii spun rĕspunsul lui Vodă cel sumeţ.

www.dacoromanica.ro

„Mâni voiu târî de barbă Voivodul îndârjit,
„Ce să'mi nesocotească puterea a'ndrăznit...
„Si din bârlog l'oiu scoate cu botniță să'l port!"
Răcni Napolitanul și'ndată al său cort
Fu ridicat; poruncă dă oastea-i să pornească
Și ce-o găsi în drumu-i amar să pustiească.
Dar nu pe gând îi eșă, căci greu îi merge 'n cale...
In ori-și-ce pădure, la ori-ce deal ori vale
Crunt Basarab îl cearcă pe moarte și pe viață
Lovindu'l când în coaste, în spate ori în față.
Mii de săteni cu coase, topoare îl izbesc
Și mersul oștei mândre mereu îl răsucesc.
Și lasă dîră lungă de mulți Maghiari în drum...
Ear colo 'n zarea largă stau satele scrum,
Și nu găsesc apă și hrană nu găsește,
Dar spada românească mereu îl zeciuește.
Și-acuma ênsuși Robert muncit e'n pept și'n gând.

Atunci Martin de Berend grăi cu glasul blând:
„Ajunge încercarea prin care am trecut!
„Cu Alecsandru, Doamne, nimic nu'i de făcut...
„Haidem, mărite rege, de-acuma în spre casă
„Căci setea ne omoară și foamea ne apasă.
„Nu face țara asta cât mândra ta oștire,
„Ce e pacat să pearâ fără de rost și știre!"
Stă regele pe gânduri pe Berend mi'l ascultă
Și'n peptu-i se frămêntă amar și jale multă...

www.dacoromanica.ro

Cum să se 'ntoarcă 'n cale şi fără vr'o ispravă
După atâtea perderi, şi trudă, şi zăbavă...
El, Carol Robert, rege Ungariei cei mari
Temut în Europa de craii cei mai tari!...
Dar eat' Andrei din Alba, eclesiast ce poartă
Pecetea cea regească, mâhnit de trista soartă
A oştei cei de foame şi arme zeciuită
Vorbeşce cu durere: „Veḑi... că'i zădărnicită
„Ideea ta măreaţă, ca naţie maghiară
„Spre resărit la mare să 'ntindă mândra-i ţară...
„Pe Basarab deci lasă, o, mult mărite rege,
„De data asta'n tronu-i şi în schizmata-i lege...
„Aşa te rog, stăpâne... ear când ne vom întoarce,
„Iar întremaţi la luptă, cu vîrf îi vom restoarce
„Şi paguba şi chinul ce-am îndurat acum!"
— Dar în pustia asta cum da-vom noi de drum?
Trist regele întreabă. Andrei aşa respunde:
„Spre Curtea de-Argeş, Domne, voit-am a pătrunde...
„Dar Alecsandru-Vodă mereu ne-a tot cercat,
„Cu poloşul spre munte mereu ne-a îndreptat...
„Ce-a cugetat Voivodul uşor e de'nţeles:
„De noi a vrut să scape al ţărei sale şes
„Şi vrea să ne izbească în munţi la vr'o strîmtoare!
„Ne şi aflăm acuma în cruda lui prinsoare...
„De vom păşi nainte vom întâlni nevoi,
„Mai grele întâlni-vom de-om merge înapoi!
„La câmp pândeşce moartea prin arme şi prin foame,
„Căci satele sunt goale... ogoarele n'au poame...

www.dacoromanica.ro

„Şi lung e drumul văei... haidem deci tot spre munte;
„Căci peste cele vîrfuri cu coamele cărunte
„Mai drept e în spre căsă!“ Aşa grăeşce—Andrei
Şi chin amar s'arată în triştii ochii sĕi.
Şi zice Carol:—Popo, voiu ţie să mĕ'ncreḑ.
Porneşce înainte, căci eată te urmez!

*

Carpaţii cei cu vîrfuri ce trec mai sus de fiori,
Cu piscuri coperite şi vara de ninsori,
Au văi ce'nfiorează chiar vênători isteţi
Ce ştiu lupta cu ursul la pept şi îndrăzneţi.
Pe-o vale ca acestea Andrei nainte merge,
Sudoarea de frunte îngrijorat îşi sterge
Ear ungurească oaste în urmă-i ca o dîră
Pe strimte căi şi dîmburi anevoios se 'nşiră.
Un pedestraş veḑi icea cum greu se trăgănează,
Flămând, el de-a mâncărei—trudit, un pat visează;
Un călăreţ mai colo mucat, cu ochiul stins
Şi calu-i poticneşce păşind cu gâtu 'ntins,
Şi mai încolo încă un mândru cavaler
Greu apăsat de scutu-i şi zalele de fer.
La mijloc eată Robert înconjurat de curte:
Magnaţi maghiari şi clerici încinşi cu săbii scurte,
El trece pe potecă muncit de-un gând umbros,
Ear calu-i greu se mişcă moliu, cu capu 'n jos.

www.dacoromanica.ro

Aşa tot merg, se'nfundă cu toţi într'o strimtoare
Sălbatică, îngustă, lipsită şi de soare.
Andrei grăbit nainte tot merge, înainte...
Cu inimă muncită, cu îngrijată minte
Necontenit se uită în lături, sus, în jos
Spre şirul cel de dîmburi, spre codrul neguros.
Dar eată se încruntă şi'n suflet greu tresare,
Căci pe Români văzut-a printre copaci în zare
„Voinici! răcneşce popa, pe rege să'l scăpaţi
„Ear cei ce staţi la luptă viaţa scump vě daţi!"

De-odată surd răsună un bucium de răsboiu...
Clipiş de sus, din dreapta, din stânga un puhoiu
De bolovani şi arbori, de urieaşe stânci,
Spre Unguri se avêntă în văile adânci,
Şi saltă'n măudra oaste, şi rânduri lungi sfărâmă,
Şi pe glotaşi şi nobili în ţărnă îi dărâmă.
Morţiş îmi urlă valea de ţipetul de jale
Al celor ce cu spaimă tot cad în strimta cale.
Şi ţipetul de jale, şi urletul de munţi
Le 'mbină cu strigarea Românilor cei crunţi,
Cu vuetul sinistru al petrelor pornite,
Cu vijiitul crîncen al jderelor zvîrlite,
Cu sbîrniiri de arcuri, cu şuer de săgeţi,
Ce rup în cete dese şi frâng pe cei rezleţi!
Curteni atunci cu scuturi la rege iute vin.
Ear Robert se piteşce sub scutul lui Martin

www.dacoromanica.ro

Si-aşa'i păzit de ploaea de petre ucigaşe.
Pripiţi îi zmulg hlamida şi hainele trufaşe
Si'n ele pun pe Desev, ca: toţi câţi au să'l vadă,
Că regele e faţă în luptă, toţi să creadă;
Si fug şi fug prin valea ce urlă a pustie
Ca doar Robert să scape de moarte, de robie.

Ca o furtună surdă, de sus, din cele culmi,
Oştenii toţi cei ageri, printre stejari şi ulmi,
S'avêntă într'o clipă pe 'nguste căi de munte
Si intră în strîmtoare cu Alecsandru 'n frunte.
„Zdrobiţi — le strigă Vodă — pe toţi câţi îndrăznesc
„Să luptă cu avêntul şi steagul românesc....“
'Naintea lui s'aruncă Mihal, dând moarte cruntă
Maghiarilor ce 'n cale cutează de'l înfruntă.
Când eată mai de-o-parte pe Desev el zăreşce
In mândru port de rege. Spre el virtej zoreşce
Şi'i strigă: „Stăi năpârcă că viu să te sosesc
„Si-o bună „noapte bună“ pe veci să 'ţi dăruesc!“
S'ajung. Şi iute 'n zale îşi dau ca să se spargă,
Dar Desev cade 'n sânge în pept cu-o rană largă.
Apoi ca un arhanghel Mihal prin Unguri pleacă
Si îşi lărgeşce drumul şi tot în ţărnă pleacă.
Andrei cel zis din Alba, eclesiast isteţ,
În dogme şi 'n resboe totuna de'ndrăzneţ,
Il vede şi mi'i strigă: „Voinice eşti zorit?“
„Zorit? nici-cum, respunde Mihal, ci mulţămit

www.dacoromanica.ro

„Că-am întâlnit pe Robert şi ochii i-am închis....“
—Lui Robert? rîde popa; lui Desev Dionis
De mine pus în haine regeşci.... lui Carol nu...—
Muşcat Mihal răcneşce: „Atunci n'o să scapi tu...
„Tu popă făr' de lege...“ şi aprig îl ţîzbeşce,
Şi gâtul îi desprinde, şi lat jos mi'l lungeşce.
Dar greu Mihal se simte muncit de jale-amară...
Căci a scăpat pe rege... Când eată'l înconjoară,
O ceată şi în peptu-i de-o-dată zece spade
Strebat, şi greu viteazul oştean pe spate cade.

„Să 'i nimicim!“ s'aude, din oastea românească,
Şi dau cu însetare în gloata ungurească.
„Stîrpiţi, mai strigă Vodă, trufia cea maghiară,
„Şi mântuiţi moşia de nesătula fiară!“
Si rupe Alecsandru în cete îndesate,
In larg şi 'n lung cu spada mereu le tot străbate;
Ear după el oştenii cei aprigi pânză vin,
La umĕru-i se ţine viteazul Baldovin,
Şi cât colo se vede jupânul Dragota
Şi pitişteanul harnic Manole Bealota,
Şi trec prin rânduri dese şi frâng voinici vestiţi
Ca Saroş şi Posoga, viteji nebiruiţi.
Şi dudue toţi munţii de-a armelor ciocnire,
De-a Ungurilor goană, şi cruntă risipire....
Dar, în curând în vale tăcere iar se face
Şi într'un val de leşuri ea toată se preface.

www.dacoromanica.ro

Atuncea Alecsandru se 'ntoarce în spre-ai sei
Și zice cu iubire: „Ajunge, dragii mei,
„Izbânda ne'ntrecută ce noi culeș-am az;
„Destulă'i palma asta pentr'un fodul obraz
„De 'nvingĕtor cu faimă!—Aĭci un sfânt locaș
„Să înălțăm, ce-ar spune ori-cărui drept urmaș
„De 'nfrângerea pățită de un voinic dușman.
„Si-ar spune că nepoții strĕbunului Traian—
„Născuți sunt a fi liberi și-a nu cunoașce sila,
„Că 'n veci n'au să se plece la stîrpea lui Atila.
„Și tot aici chiar astăzi trei stâlpi să înălțăm,
„Trei stâlpi ciopliți în peatră, prin ei să arătăm
„Că următorii noștri pricepe'și-ar menirea
„Cât timp vor înțelege a nu'și clinti iubirea
„Spre Tatul cel din ceruri, spre Domn și spre moșie
„Iubirea întreită ce le va da tărie."

Bucureșci, 16 Ianuare 1890.

www.dacoromanica.ro

ÊNȘINE STRĂBUNI....

Zdrobit-au hoarde de Tătari,
De Unguri, Turci prin munții mari;
Infrânt-au Leși în codri tari.
In lungi rĕsboae, necurmat
Strĕbunii noștrii s'au luptat!
Moșie mândră ne-au lăsat.

A noastră sfântă datorie
E: să păstrăm neam și moșie,

www.dacoromanica.ro

Ce ei scăpat-au de robie ;
Să le păstrăm, să le mărim —
Și drept și bine să muncim
Ca, ênșine strĕbuni să fim.

1890 Ianuare 23, Bucureşci.

www.dacoromanica.ro

LUI MARTE UN PAHAR

Virtuți și fapte strămoșești,
Voi, cântăreții românești,
Uitatu-le-ați în cronicari!
Și doar acele fapte mari
Moșia sfântă ne-au păstrat
Și patria ne-au ridicat!
Din zori în zori vă încordați,
Simțirea cărnei să nălțați,
Iubitele să vă cântați.
Ajung atâtea suspinări
Și risipite 'n vânt oftări.

www.dacoromanica.ro

Aşteaptă vĭaţa cea strĕbună
Să'i daţi un loc în poesie...
Dar «lira» voastră nu rĕsună
La fapte mari de vitejie...
Voi nu simţiţi cu-acei bătrâni,
Ce'n ţară ne-au lăsat stăpâni...
Din zori în zori ei au luptat
Viaţa pentru noi 'şi-au dat;
Ci de'i iubita la fereastră,
Imi detronaţi pe Dumnezeu —
De n'a zimbit iubita voastră,
Viaţa e un blestem greu.

Cel ce v'ar crede pe cuvênt,
Ar ţine traiul de-un mormênt;
Cel ce-ar urma al vostru graiu,
Ar ţine lumea putregaiu;
Menirea sfântă-a omenimei:
Şi pentru alţii de-a trăi,
De-a da obol viitorimei,
O muncă făr' de rost ar fi!

Dorm duşi bătrânii în morminte,
La cap cu candelele sfinte...
Şi toate faptele lor mari,
Dorm... dorm adânc în cronicari...!
Şí doar în lupte când oşteau
La noi.... la următori gândeau....

www.dacoromanica.ro

Destul plăcerei închinați,
Pe Cupido destul serbați
Și'n bucurie și'n amar!
Beți și cu Marte un pahar!
Căci omul într'atât e om,
Cât în al țărei sale pom
E ramură înfloritoare,
E creangă darnic roditoare;
Cât nu stă numai pentru sine,
Ci și spre-al neamului său bine;
Cât simte omenia lui
Mărită prin a neamului.

Bucureșci, 1890 Fevruare 8.

www.dacoromanica.ro

ZIUA SF. ALECSANDRU IN 1877

Sus, pe colină, Ţarul, de Duci înconjurat
Serbătorează ziua-i. Şi vinul cel spumat
De Nicorești, de Panciu, de Deal și de Cotnar,
De generali se varsă în cesăresc pahar.
Şi'i mare veselie sus pe colină, sus,
Că lui Osman-Gaziul foc împrejur s'a pus.
La Griviţa, în vale, acolo ce se varsă?
Din peptul și din gura cea încleștată, arsă
De sfășierea morţei, a mândrului soldat
Di oastea românească, drag ţărei închinat

www.dacoromanica.ro

Se varsă sânge tinĕr... se varsă sânge cald
Cât se 'nroşeşce valea cea verde, de smarald...
De ce în vale'i luptă şi cruntă încordare,
Ear colo pe colină zimbiri şi serbătoare?
Fiind că azi e ziua puternicului Ţar,
Deci curge'n vale sânge, ear sus... vin în pahar.
De ziua sa dorit-a, creştinul împĕrat,
La luptă se privească, de luptă depărtat...

*

Şi geme greu văzduhul în gurele de foc
A patru sute tunuri, ce-aruncă 'n ori-ce loc
Durerea cea din urmă în aprigii păgâni,
Şi seceriş de moarte în harnicii Români.
«Nu vĕd, vorbeşce Ţarul, viteaza noastră oaste!
«Românii luptă 'n vale... tot ei colo pe coaste...»
Atunci un mare Duce, ce din belşug mâncase
La masa cea crăească şi bine s'adăpase
Grăi: «Au mers înainte spre a se deprinde 'n foc;
«Şi pentru că, cum zis-ai, ar fi avênd noroc
«Al Romăniei Vodă, acela, cărui daşi
«Puterea şi porunca chiar peste-ai tei ostaşi.
«Dar vor veni ai noştri şi câmpul vor cuprinde
«Şi Grivita din mâna Românului vor prinde.»
Surd tunurile tună, cât tremură pământul,
Şi geme toată valea, a moarte urlă vêntul,

www.dacoromanica.ro

Ear cerul se 'nvelește cu-un nor întunecat,
De gurile de tunuri, de mii de pușci vĕrsat.
Nimic nu se mai vede... Dar, eat' s'aude eată
Un «ura» ce rĕsună, cât umple valea toată—
Și'l înțeleg cu toții...— Cu glasul trist și stins
Șoptește-atuncea Țarul: «Românii au învins...!»

*

Un prapurcic călare, un mândru băețandru
Sosește și se'nchină la Țarul Alecsandru.
«Ce s'a 'ntâmplat?» îi strigă mărețul împĕrat,
Ce îndelung stătuse tăcut și nemișcat.
—Azi curs-a, Majestate, azi curs-a sânge mult!
Dar s'au ținut Românii.... Ei Grivița au zmult,
Purtați de Carol Domnul, din mâna lui Osman...
«Dar n'am vĕdut nici unul... nici un rusesc oștean..!»
—Deși eram pe astăzi de tot nepregătiți
Dar, spre onoarea zilei, toți noi am fost grăbiți
A ne-arunca în luptă... și... dat-am ascultare
Voinței tale nalte, o! împĕrate mare!
«Dar unde-ați fost!...» —In cale un fort am întâlnit
Că'i Grivița credut-am și aprig l-am îzbit....
«Și l'ați luat! respunde...»— Nu, mare împĕrate...
Atacurile noastre respinse fost-au toate...
Mulți au căduț de-ai noștri... Vr'o un-spre-zece mii
Plecat-au, Majestate, din lumea celor vii...

www.dacoromanica.ro

Atuncea Alecsandru, al Rosiilor Ţar
Indepărtă cu cotul cea cupă de Cotnar
Indurerata-i frunte de mână 'şi rezima
Şi cu amară jale în gând îşi cuvênta:
«Bătut sunt eu şi astăzi... ear El.... El a învins....
«El Griviţa cuprins-a... deci Plevna a cuprins...!»

Fevruare 1890, Bucureşci.

RADU ŞERBAN BASARAB

(1611 Iunie 29)

Domnul Bator Gabriel,
Om la minte uşurel,
Cam în zori,
La cântători
Poposea pe la Petreşci,
Cu oşti multe secueşci,
Şi cu multe oşti săseşci.
Sta pe loc, le numĕra
Şi mult mi se bucura,
Găsind patru-zeci de mii
Secueşci, săseşci copii,

www.dacoromanica.ro

Şi cu vesel graiu zicea:
«Doamne sfinte! mult aş vrea
«Să zăresc în depărtare
«Venind cu-o oştire mare
«Pe Vodă Radu-Şerban
«Pe Voivodul cel muntean;
«Şi să dau un greu desbin
«Duşmanului meu hain!»
Abea graiul el sfârşea
Când eat' colo că zărea,
Pe o mult îngustă vale,
Tot păşind grăbită'n cale
O oştire micuşoară,
Insă ageră, uşoară,
Ce venea mereu spre el,
In spre Domnul Gabriel.
Mulţi Secui atunci şi Saşi,
Ai lui Gabriel ostaşi,
Pe lănci mâna că puneau;
Căci ştieau, bieţii, ştieau
Că oştirea ceea mică,
Ce scoboară pe potică,
La izbândă e purtată
De o minte nestricată,
De Şerban
Cel bun oştean,
Ce mulţi Saşi pus-a'n mormênt
Şi pe mulţi Secui a frânt.

www.dacoromanica.ro

Gabriel însă rîdea
Și'ngâmfat la toți zicea:
«Stați, voinici, nu vĕ grăbiți!
«Nu cum-va voi socotiți
«C'o s'avem vre o ciocnire
«Cu cea umbră de oștire?
«Chiar acum un căpitan
«Să pornească la Șerban
«Să'l întrebe de nu vine
«Să cineze azi la mine—
«Ori cum-va de mi-a plecat
«Domnitorul la vênat?
«Căci cu oastea câtă are
«Poate da o vênătore,
«Insă nu o bătălie...»
Și cu mare veselie
Tot grăind imi chicotește
Că așa isteț glumește.
Apoi Domnul Gabriel,
Om la minte ușurel,
Foarte mi se 'mpodobea
Și aripi el își punea,
Pe la cușmă, la picioare
La genunchi, la cingĕtoare,
Și la glezne, și la brânci,
Și la șea, și la oblânci,
Cât credeai că'i alt-ceva.
Numai el, bietul, credea
Că dușmanii l'ar lua

www.dacoromanica.ro

Drept îngerul Gavriil
Arhanghelul Mihail.
«Pe nătângul de Șerban,—
«Zicea Domnul ardelean—
«Mult aș ține, astăzi chiar
«Să'l ajung pe la hotar,
«Ori colea pe la Brașov
«Sau mai colo la Râjnov
«Și să'l pun la masa mea
«Și de-o vrea, și de n'o vrea.»

*

Eată solul batoresc
Dă de Domnul românesc
Și mi'i spune
Vorbe bune
De poftire la cinare
Cu vin bun și cu mâncare,
Și la mândră vênătoare.
Rîsul, Vodă, greu își ține:
«Mulțămim, zicênd, prea bine
«De poftire la cinare
«Cu bun vin și cu mâncare.
«Ear cât e despre vênat
«Voiu să'ți spun ne'nconjurat,
«C'am pornit la vênătoare,
«Insă, nu de căprioare.

www.dacoromanica.ro

«Lupăria cea săsească,
«Vulpăria secuească,
«Vrut-am să vênez, și vreu
«Dac'o vrea și Dumnezeu,
«Să prind mândra sburătoare
«Cu aripi pe la picioare,
«La genunchi, la cingĕtoare,
«Și la glezne, și la brânci
«Și la șea, și la oblânci.»
Căpitanul sas pleca
Și la Gabriel venea.
Dar când Domnul ardelean
Audi ce-a zis Șerban,
Mi se 'nfuria cumplit
Și porunci dădea grăbit
Pentru moartea cetei mici
Ce sta colo pe colnici,
Și era la vr'o opt mii.
Pe ostașii sei cei vii,
Șerban, pacĭnic 'i'mpărțea
Și în luptă trimitea
Pe cei mulți, și-o mică parte,
De dușman nu prea departe,
Lângă sine o ținea,
De rĕsboiu o rânduea,
Și sta gata să lovească
Marea oaste dușmănească

www.dacoromanica.ro

Când o fi timp potrivit
Numai bun de biruit.

*

Surd în vale și 'n zăvoiu
Sună toba de rĕsboiu!
Greu oștirea ardeleană
S'a izbit de cea munteană,
Și se bat cu sete mare
Pănă soarele resare,
Se lovesc apoi nainte
Păn'ce soarele'i ferbinte.
Ear Șerban sta liniștit
Și cu ochiul neclintit
Mersul luptei ca să vadă,
Păn' ce soarele'i amează.
Dar oștirea ardeleană
Eat' a spart pe cea munteană,
Și în două mi-o despică,
Și cu tunul o dumică.
Atunci Domnul Gabriel
Cel cu mintea ușurel
Pinteni calului dădea
Și striga pe cât putea:
«Hai oșteni... hai! că-am învins
«Pe Șerban că'l luăm prins!»
Și dus de ușoara-i minte
Alerga mereu nainte

www.dacoromanica.ro

Armele îi zinghéneau
Aripele'i fâlfâeau.
Dar eată pe cei colnici
Radu cu puțini voinici
Tot venea... venea spre el
In spre Domnul Gabriel.
Așa lucru cum vĕdu
Mult la gânduri nu stătu:
Calu-și resuci în loc
Fugind iute ca de foc,
Cu armele zinghenind,
Din aripe fâlfâind
Și în goană tot strigând
«Peste dealuri, peste ape
«Fuge ori-care să scape...»
Ear Șerban da după el
Cu fugaru-i voinicel
Și cu furie sĕ 'mplântă
In dușmani și mi-i frământă.
Eat' și oastea-i cea gonită
Inapoi vine grăbită,
Domnul mi-o îmbărbătează
Și'n Secui o avêntează,
Și cu toți acuma strîng
Pe dușmani până ce'i frâng.
Radu mi se 'nveselește
Și gonacilor grăește:

www.dacoromanica.ro

«Ian mai stați
«Să căutați
«Pintre morți de nu aflați
«Pe frumoasa sburătoare
«Cu aripi și la picioare!»
Un sutaș 'i se 'nchina
Și supus îi respundea:
«Printre morți, stăpâne, nu'i.
«Fost-am eu pe urma lui.
«Când de când stăteam să'l prind
«Și în brațe să'l cuprind;
«Căci doream să-ți aduc vie
«O așa minunație.
«Neprindênd pe Gabriel,
«Ce'i și 'n goană ușurel,
«Prins-am ale lui aripi,
«Ce le-am strîns prin văi și rîpi.
«Eat' aripi de la picioare
«De la cușmă, cingĕtoare
«De la glezne, de la brânci
«De la șea, de la oblânci.»
Vesel Radu că rîdea
Și sutașului zicea:
«Nu'i nimica, fĕtul meu.
«Păgubaș remas-am eu,
«De măeastra sburătoare
«Ce-a sburat fără de-aripioare

www.dacoromanica.ro

«Cerul însă-a ajutat
«De-am făcut destul vênat
«De 'ngânfare secuească,
«Șiretenie săsească,
«De trufie batorească.»

1870 Fevruare 18, București

www.dacoromanica.ro

PETRU RAREŞ

(1529)

Rareş, Domn voinic în luptă şi 'nţelept în timpi de pace,
Care, toate câte 'ncepe bine ştie a le face,
Din Ardeal primit-a veste că oştiri austriceşci
Transilvania supus-au voilor împărăteşci.
„Cine cârmueşce oastea?“ pe soli Vodă mi-i întreabă.
— Ferdinand ce 'i arhiducă.. răspund dênşii. „Dar la treabă
„Se pricepe arhiduca? ştie rostul de războiu?“
Şi trimişii zic lui Rareş: — Ci-că e oştean de soiu....
„De'i aşa, atunci oştirea să 'mi gătiţi“ grăeşce iară
Domnul căutând la hatman şi la voinicii de ţară.

www.dacoromanica.ro

„Ferdinand, luând Ardealul să supue a 'ndrăznit
„Şi cetăţi ce Moldovenii stăpânesc şi-au stăpânit,
„Ca Ciceul şi ca Balta, locuri tari pe care eu
„Şi Moldova, le-avem parte de la Stefan, tatul meu.
„In Ardeal şi eu intra-voi deci, să vĕd pe arhiducă
„Să-i arăt o cale scurtă, care drept la Beciu să'l ducă."
Şi cum Domnul a grăit
Toată oastea s'a gătit.

*

Rareş peste munte trece cu oştirea-i la Oituz.
Şi mergênd în foc oştenii drag tot cântă din cobuz.
Dar când dau de vr'o cetate lasă toţi cobuz şi fluer
Şi din tunuri crunt atuncea cântă al ghiulelei şuer.
Colo sus spre Feldipara înainte ei păşesc
Păn'ce dat-au de oştirea cea cu steag austricesc.
Acolo eat' arhiduca oastea-şi pune bine 'n rânduri,
Dar când vede rândueala şi la Petru, stă pe gânduri
Şi grăeşce: „Cunoscutţaţi cam ce fel de om e Rareş?
„Inainte de Domnie ziceţi că-ar fi stat la Brateş,
„Că-ar fi pescuit acolo; dar eu vĕd că'n bătălie
„Să pricepe ca şi mine, că nu'i om de pescărie!"
Şi îndată arhiduca de resboiu şi dă poruncă.
Tot atunci clipiş şi Petru cu oştirea-i se aruncă
Ager cum e o săgeată, dar în strînsă rândueală,
Şi în oastea duşmănească dă o cruntă zgudueală,

www.dacoromanica.ro

Şi mi-o sparge, şi mi-o pune iute'n fugă 'ngrozitoare,
Şi'i ia tunuri, şi'i ia lagăr, şi mi-o calcă în picioare.
Ear spre Beciu ca o nălucă
Fuge mândrul arhiducă.

*

Rareş, Domn voinic în luptă şi 'nţelept în timpi de pace,
Care, toate câte 'ncepe bine ştie a le face,
Oastea sa biruitoare prin Ardeal mereu o plimbă,
Şi spre laudă-i închină şi pe secueasca limbă,
Şi săsimea cea trufaşă, şi cetăţi cuprinde multe,
Ce'i făgăduesc supuse pe el numai să'l asculte.
Spre Ciceu se duce Petru, şi la Balta şi le pleacă
Voei sale. Ear când este spre Moldova iar să treacă
Către luptătorí se 'ntoarce şi grăeşce: "Buni oşteni,
„Eată iar că ne întoarcem plini de faimă. Moldoveni!
„Tare fie-ne credinţa catră neam şi spre moşie,
„Ca norocul şi mărirea tot în cale să ne fie.
„Incotro ne-or duce paşii mari izbânde vom culege,
„Drepţi de-om sta noi în credinţa către ţară, către lege."
Intr'un glas oştenii strigă: „Sta-vom drepţi, Măria-Ta,
„Şi'n credinţa către ţara, şi'n iubire-i drepţi vom sta!"
Sună iar glas de cobuz:
Rareş vine prin Oituz.

8 Marte 1890, Bucureşci

www.dacoromanica.ro

INTRE FRATE ŞI SORĂ

Soro Tisă, ce mai faci?
Frate, Nistre, dau haraci
La străinii ce-au venit
Ţara de mi-au cotropit!
Dau haraci la cei barbari
Cu mici ochi şi cu fălci mari,
Ce-au venit cu multă gloată
De la Caspica sărată!
— Soro Tisă, cum de taci,
Şi de veacuri dai haraci,

www.dacoromanica.ro

La străinul ce-a venit
Țara de ți-a cotropit ?
Căci, eu văd că-al tău popor
E întreg, întregușor
Și'i mai mare
Și'i mai tare
Ca venitul cu grea gloată
De la Caspica sărată!
— Frate Nistre, nu 'ntreba.
Nu'ți voiu spune taina mea
Ce adânc în pept ascund...
Numai singură-o pătrund.
Bine fac așa cum fac.
Tot mai trebue să tac!
— Soră Tiso, taina ta
E și sfânta taina mea,
De aceea o 'nțeleg.
Dar nu eu oiu s'o desleg
Barbarului cel cu gloată
De la Caspica sărată.
— Frate Nistre, dragul meu,
Să te 'ntreb acum și eu :
Căci tu alta iar nu faci,
Ci ca mine dai haraci
La străinul ce-a venit
De la Neva, și-a robit
Țara ta cea mult mănoasă,
Basarabia frumoasă.

www.dacoromanica.ro

Frate Nistre, nu uita
Că eu Tisa, sora ta,
Veacuri lungi m'am tot luptat,
An cu an, neîncetat,
Cu străinul cel cu gloată
De la Caspica sărată.
Ear tu, Nistre n'ai luptat,
Ci luat ai fost, furat,
De străinul hrăpitor
Cel spre Don stăpânitor!
— Tiso dragă, sora mea,
Judecata-ţi este grea!
Drept e, soro, n'am luptat
Insă nici fui eu luat,
Ci vîndut am fost... vîndut
De-un Păgân nepriceput!
Dulce Tisă, dragă sor,
Fii mai blând judecător...
Ţara mea cea mult mănoasă.
Basarabia frumoasă,
Nu e... nu'i atât de mare
Cât e ţara celui care
De la Neva a venit
Şi puterea mi-a robit!
Nici iubitul meu popor
Nu mai e intregusor,
Precum e poporul tău
Cel păzit de Dumnezeu...

www.dacoromanica.ro

Ci'i lovit
Și risipit
De la Don și Volga lată
Pân'la marea înghețată !
Dar ori-cât e jalea mea
De amară și de grea,
Drag la tine eu privesc
Și mult, soro, te rîvnesc,
Căci deși de veacuri taci
Și de veacuri dai haraci,
Dar iubitul tĕu popor
E întreg întregușor
Și'i mai mare
Și'i mai tare
Ca venitul cu grea gloată
De la Caspica sărată.

Bucureșci, 13 Martie 1890.

www.dacoromanica.ro

TRACTATUL LUI MIRCEA

De la Stambul paşale de seamă, cu alaiu,
Pornit-au spre al ţărei vestit şi liber plaiu,
Şi merg să stea de vorbă cu Mircea cel bătrân
Al Romăniei falnic şi neînvins stăpân:
Cu Mircea, Domnitorul Dobrogiei mănoase,
Silistriei cei tare, al Dunărei spumoase
De-a lungul păn' la mare, şi-al malului cellalt,
Şi-al văilor de dincol' şi de Balcanul nalt—
Cu el vor să încheie prin bună învoire,
Intre sultani şi ţară, o veşnică 'nfrăţire.

www.dacoromanica.ro

Pintre boeri cu vață, între oșteni vestiți,
Cercați în dor de vatră, în lupte oțeliți,
Titanul Mircea șade și cată părintește
La toți, apoi cu pace și înțelept grăește:
„Bine-ați venit boerii, oștenii de bun neam—
„Vreau voea mea din urmă s'aflați. Eat': mĕ gândeam
„Că prea bătrân acuma fiind și obosit
„De luptele grozave în care m'am oștit,
„Și neputênd cu ochiul strĕbate'n viitor
„Ales-am țărei mele chiar eu ocrotitor.
„Nu'i bine cu Magiiarii să 'ntemeem frăție,
„Nici voiu să iau ca sprijin fățarnica Lehie—
„Căci slabi și nedestoinici ei încurând s'or stinge...
„Mâni-poimâni cântăreții pe-a lor ruine-or plânge...
„Cu ei nu'și lege soarta vr'o-dată neamul meu!
„Spre cotropire dorul le este dus mereu
„Si căci nu vĕd, trufașii, că chiar de cotropiți
„PușI în genunchi ei fi-vor, supuși și înghițiți.
„Ear neamul meu nu este de cotropiri aprins,
„Ci vrea să'și ție legea și dreptul neatins.
„Deci eată că cu Turcul voit-am să mĕ leg
„Căci tare'i și-o să fie lung timp. Și înțeleg
„Că nu'i de mare teamă, căci el ca un păgân,
„Nu poate din credință pe neamul meu român
„Să'l ducă'n rĕtăcire, cum face-ar un creștin,
„Ce sângele i-ar suge purtând o cruce'n sin.
„Sub astă ocrotire vom sta adăpostiți
„Cum simburii stau earna de nea acoperiți,

www.dacoromanica.ro

„Păn' viforul se trece şi repede es iară
„Când soare cald s'arată în dulcea primăvară.
„Aşa şi noi. Dar până s'or sparge deşii nori
„Să ştiţi că arşi de vifor vom fi de multe ori!
„Rîvni-se-vor şi pânea şi vechiul nostru drept.....
„Vom semăna ogorul cu platoşa pe pept!
„Cu secerea 'ntr'o mână, cu paloşu 'n cealaltă
„Vom rĕsboi la munte vom secera la baltă!
„Dar soarele eşi-va... Căci e un Dumnezeu,
„Ce, pentru cei ce sufer a dat sângele sĕu!
„Acum să intre solii"

Intrară cu alaiu
Toţi solii câţi venit-au pe-al ţărei liber plaiu.
Ear paşa cel mai mare la Vodă lung priveşce,
La pept îşi pune mâna şi-apoi aşa grăeşce:
„Poruncă ne-a dat nouĕ, măritul padişah,
„Pe care lung să'l ţie puternicul Alah,
„Să hotărim cu tine, cinstitule stăpân
„Al Romăniei mândre şi-al neamului român,
„O strînsă legătură de dragoste şi pace
„Menită bine ţie şi nouĕ a ne face!"
Şi Mircea îi respunde: "Porunca ce ţi-a dat,
„De-a te 'nvoi cu mine, măritul împĕrat,
„Cu ştirea mea e dată. Deci eată învoeala,
„Căci vreau să'mi dau pe faţă întreagă socoteala:
„Creştinul în rĕstrişte prin lege se mângâe!
„Deci vreu ca legea ţărei cinstită să rĕmâe

www.dacoromanica.ro

„Si nici un turc să poată în ţara mea aice,
„Când-va, nici chiar Sultanul, geamie să ridice!
„Voivodii câţi în vremuri veni-vor după mine
„Să poată a se bate cu limbele-vecine
„Când vor găsi ţu cale, şi iar să poată face,
„Când crede-vor ei bine, cu rĕii duşmani pace.
„Un Domnitor vr'o-dată urmaşi de n'ar avea
„Atunci Mitropolitul un Domn ţărei să dea
„Cu sfatul boerimei şi capii de oştire,
„Ca astfel ênsăşi ţara să'şi aibă de-a ei ştire.
„De s'ar scula duşmanii, pe carii eu i-am frânt,
„Când n'oiu mai fi, să sape moşiei un mormênt
„Cum uneltesc viclenii cu rîvnă din vechime,
„Atuncea Padişahul din vremi cu agerime,
„Să sae spre a'mi scoate moşia la liman.
„Ear dacă şi Sultanul, ca om... de... la aman
„Ar fi, şi noi cu peptul să-i stăm în ajutor.
„Şi... da-vom pe 'nvoeală un dar chiar sunător..!
„Căci, legătura asta, deşi'i tovărăşie —
„Dar rînduceala firei făcut-a ca să fie
„Cel mic mai mic la parte, la datorii mai mare."
Boeri, oşteni la Vodă cu-adâncă admirare
Privesc, şi ênsuşi paşa la el uimit tot cată
Şi pare că vorbirea îi este ferecată;
La pept îşi pune mâna, bătrânului se pleacă,
Apoi înalţă fruntea grăind cu vocea seacă:
„Mărite Domn, iubirea ce porţi tu vetrei tale
„E bine-cuvêntată de Cel-ce mână'n cale

www.dacoromanica.ro

„Pe stele, pe luceferi, pe lună şi pe soare.
„Dar cât de sfântă este iubirea ta şi mare
„Ar fi mai cu podoabă de-ar fi şi cu dreptate!
„Tu ne chemaşi la tine din locuri depărtate,
„Plecat de bătrâneţe, cu noi ca să închei
„O dreaptă legătură şi tot tu, Doamne, vrei
„Să porunceşci acelor ce au, în viitor,
„A da şi ţărei tale şi ţie ajutor?"
Atuncea Mircea-Vodă se scoală în picioare.
Din ochii sei de vultur, priviri săgetătoare
Pornesc, sus nalţă sceptrul cu gest poruncitor,
Şi de pe tron grăeşce cu glas resunător:
„Te miri, că'n bătrâneţă când pacea eu doresc
„Cu voi chiar, încheind-o, tot încă poruncesc?
„Ori crezi tu că cer pacea anume pentru mine?
„Cât sta-voiu în picioare să afle ori-şi-cine,
„Că, de-o veni cu arma în cuibul meu, aice,
„Prea bine n'o să'i fie! — Ştiu că-au să se ridice,
„Când voiu închide ochii, duşmani nenumeraţi
„Pe-ai mei urmaşi să'i rupă ca lupii cei turbaţi...
„Gândind l'acele timpuri cerut-am vouĕ pace,
„Căci n'oiu mai fi pe lume dreptate spre-a le face.
„Te miri că dând la pace tot încă poruncesc?
„Tu nu'mi ştii făptuirea.., deci. stai s'o zugrăvesc:
„Din Coşovo, când frânt-a grozavul Baiazit
„Creştinătate multă, clipiş s'a repezit
„Cu oşti nenumĕrate, în ţara mea strĕbună;
„Şi'nchipuea viteazul, că iute s'o supună.

www.dacoromanica.ro

„Eu cu puțină oaste eșitu-i-am în cale!
„Dar ruptu-i-am hurdiea și l'am gonit la vale.
„La Dunăre și încă și peste riu l'am dus,
„Și de Balcan nainte stăpânitor m'am pus.
„Curând pornit-a iarăși tot Baiazit cel crunt,
„El fulgerul, să lupte cu un Voivod cărunt.
„Si s'a vĕrsat oștirea-i ca un puhoiu de pară
„La munte, și la baltă, și peste 'ntreagă țară!
„Atuncea la Craiova, pe locul zis Rovine,
„Iar i-am eșit în cale cu câți s'aflau cu mine,
„Un pumn de fii de ai țărei, și datu-i-am rĕsboiu.
„Gemea sub noi pămêntul, urla vechiul zĕvoiu,
„Se 'ntunecase ziua de ploaea de săgeți,
„Scaldați erau de sânge toți harnicii mei feți,
„Si valea până'n zare era scaldată 'n sânge!
„Si Baiazit vĕdut-a că nu ușor se 'nfrânge
„Vîrtutea românească. Si a fugit atunci,
„Chiar Baiazit vestitul, și s'a ascuns prin lunci,
„Si peste noapte apa napoi el a trecut,
„El, spaima Europei, și pace mi-a cerut.
„Dar iar veni Sultanul și-al țărei ori-ce loc
„Acoperi cu moarte, cu jale și cu foc.
„Atuncea eu la munte suit-am pe bătrâni
„Si pe femei cu pruncii, ear câți erau stăpâni
„Pe brațe și pe voe chematu-i-am la mine.
„Greu pe 'ndrăzneț lovit-am când mi-a venit mai bine,
„La Ialomița 'n locul Rovine iar chemat,
„Si, ca și la Craiova un crunt vîrtej i-am dat.

www.dacoromanica.ro

„Cu sânge şi cu leşuri umplut-am văi şi coaste,
„Şi iar fugi trufaşul plângênd şi fără oaste.
„Dar nu Baiazit numai simţit-a a mea spadă.
„Si alţi crai, tot puternici, când m'au cercat cu sfadă
„Luatu'şi-au pedeapsa; de pildă Sighismând,
„La Unguri craiu de seamă, de fală mult flămînd
„In Mehedinţ primit-a o bună 'nvĕţătură,
„Abea scăpă de moarte şi fără dinţi în gură.
„Mai mult făcui. Nu numai zdrobit-am eu sultani
„Si-am frânt ai ţărei mele pe cei mai tari duşmani,
„Ci-am pus pe tronul vostru pe Muza, mai un prunc,
„Şi-am aruncat de-acolo pe cine-am vrut s'arunc...
„De-aceea dând la pace tot încă poruncesc!
„Stăpânul tĕu cunoaşce că eu când vroiu, voesc...
„Si... când voesc odată el ştie că şi pot!..."
Atunci fruntaşul paşă mi se 'ndoi de tot
Si zise: „Preamărite, Sultanul Mohamet,
„Pe care lung să'l ţie Alah şi-al sĕu profet,
„Să 'ncheiu cu tine pace cum vrei, grăit-a mie,
„Căci mândru e de tine şi-a ta prietenie!"

Bucureşci, 10 Iunie 1860.

www.dacoromanica.ro

FRAŢII DIN PIND

Nu sunt Românii toţi, cei câţi
Trăesc aici 'n ţară —
Nu sunt Români numai atâţi.
De-ai merge-un an şi-o vară
La răsărit, şi meazănoapte,
Şi la apus mereu,
Tot auḑi-vei blânde şoapte
Din viul graiul teu.
Dar şi la mează-zi departe —
Mereu, mereu la vale,
De-ai trece-un munte 'n ceea parte
Vei întâlni în cale

www.dacoromanica.ro

Un neam voinic și muncitor
Cu dragoste de casă,
De drepte inimi născetor
Cu mulți copii la masă;
Vei da acolo, ca la noi,
De feți cu pepturi late
Cu dragoste pentru résboiu
Și sfânta libertate.
E vița bună, românească,
Ce'n Pind s'adăpostește
De duce luptă bărbătească.
Ea, ca și noi, lovește
Pe tot dușmanul, ce întinde
O blestemată mână
Pe vatră-i, spre a o cuprinde.
E viță, cea stăpână
Și'n greli furtuni pe voea ei,
Și care vecinic luptă
Și pentru buni și pentru rěi,
Chiar de'i e spada ruptă;
Și care atât de mult iubește
Sfințita libertate,
Cât pentru alți o resboește
Cu pepturile late.
Crăiea Greciei de-acum
De brat macedonean
A fost călăuzită 'n drum
Și scoasă la liman.

www.dacoromanica.ro

In Pind sunt suflete deștepte
Și inimi simțitoare,
Sunt minți întregi și înțelepte
Și brațe luptătoare.
Nu sunt Românii toți cei câți
Trăiesc în țara mare—
Nu sunt Români numai atâți,
Ci mulți peste hotare!

19 August 1890, București.

www.dacoromanica.ro

DIN PURICE, MOVILĂ

Urlă codrul de ștejar
Și dumbrava de tufar,
Căci la Scheea greu se bat,
Păn' l'amiez din revĕrsat,
Aprigul Maghiar Hroit
Și cu Stefan cel vestit.
Și se bat cu încleștare,
Și e groaznică vĕrsare
De mult sânge unguresc
Și de sânge românesc.

www.dacoromanica.ro

Și mereu Stefan izbește
Cu dușmanul se oștește,
Și în urmă-i cad mereu
Unguri frânți de brațul seu.
Dar cum luptă, eată... eat'...
Calu-i cade sângerat.
Aprod Purice mi'l vede,
Și spre Vodă se repede,
Și mi-i zice: «Doamne mare,
«Sui pe calul meu calare
«Căci sus, Doamne, când tu ești
«Mult pe noi ne oțelești
«Ear pe dușman îl slăbești!»
Stefan-Vodă se 'ncerca
Pe fugar a s'arunca,
Dar micuț fiind de stat
N'avea chip așa de-odat'
Piciorul să pue 'n scară
Iute pe fugar sară.
Ear aprodul cum vedea
Domnitorului grăea:
«Face-m'oiu o moviliță
«Și să'ți fiu ca o scăriță,
«Să te sui în șea pe loc
«Și să'ți fie cu noroc!»
Și cum spune
Jos se pune,

www.dacoromanica.ro

Jos pe brânci. Atunci Ștefan,
Mândrul Vodă moldovan,
Iute sus pe el sărea
Și de-aicea drept în șea,
Și aprodului zicea:
«Hei! tu Purice
«Voinice
«De-oiu scăpa de moarte eu
«Și'ei scăpa tu, fétul meu
«Mult o fi de tine
«Bine!»
Frêul Purice 'i dădea
Și cu foc îi răspundea:
«Eu, stăpâne, de-aș muri
«Mulți ca mine s'ar găsi,
«Căci în ori-ce Moldovan
«Stă ascuns un bun oștean.
«Dar ca tine mulți nu sûnt
«Cât de larg e ist pământ!
«Ține-te-ar deci, Dumnezeu,
«Cum tu ții, cu peptul teu,
«Țara mea și neamul meu!»
Drag Voivodul mi'l privește,
Când în luptă iar pornește,
Și în Unguri greu cosește.
Câți în cale-i se întêmplă
Mi'i crestează ori în têmplă,

www.dacoromanica.ro

Ba în creștet, ba în față,
Ba'i lungește fâr' de viață,
Pân'ce pe Maghiar răpune
Și 'ngrozit pe fugă 'l pune.

Atunci Vodă 'și amintea
De aprod și mi'i grăea:
«Purice mi te numești,
«Dar tu purice nu'mi ești,
«Ci voinic cu bărbăție
«Și cu dor pentru moșie.
«De azi, din domnească milă
«Să mi te numești Movilă,
«Și să ești din aprodime
«Și să treci în boerime
«Ca cinstit armaș mai mare,
«Cu avere și ogoare.
«Aspru știu eu a lovi
«Nemilos a pedepsi
«Pe tot cel ce n'are 'n pept
«Dor de țară, cuget drept.
«Insă mult îmi place mie,
«Pe cel dat la vitejie,
«Părintește să'l iubesc —
«Și cu drag să răsplătesc
«Pe tot cel ce poartă 'n pept
«Dor de țară, cuget drept.

www.dacoromanica.ro

«Căci iubirea de moșie
«Nu e numai datorie,
«Ci e glas dumnezeesc
«Pus în cuget voinicesc!»

București, 1890 Sept. 8.

www.dacoromanica.ro

IMPĔRATUL IOANIŢĂ

(1205)

„Ucideţi, strigă împĕratul, daţi moarte în Letini!
Să pearĕ cei cari pe nedrept îşi zic că sunt creştini!“
Şi crâncen trece Ioaniţă prin rândurile dese,
Ear după el Cumanii iuţi pe duşmani greu mi'i ţese.
Alăturea păşeşce Coţa, viteaz de la Carpaţi,
Şi toţi năvală aprig dau în mândrii cruciaţi;
Şi pala grea, şi suliţa, şi ploaea de săgeţi
Răresc pe Talienii tari, pe Francii cei isteţi.
Făr' de nădejde se mai bat: Chesarul Balduin
Şi toţi vitejii cei vestiţi ce după dênsul vin,

www.dacoromanica.ro

Ca Henric, Bonifat și Dandolo, căci harnicii Cumani
Îi frâng cu Vlahii cei din Pind și cei de prin Balcani.
Comitul Pleei Doloic voinic se rĕsboește,
Ca un vîrtej, printre Cumani cu paloșul coseșce;
Dar eată Coța 'i se pune de-a curmezișu în cale
Și'i zice: „Stai să vĕd de's bine legate cele zale,
„Ori de-oiu putea croi prin ele vr'o ușă, vr'o fereastră!"
Și rîde Doloic: „Și eu prin mantia-ți albastră
„Vreu sufletului loc să'ți fac." „Hai să cercăm" grăește
Cumanul Coța și cu el în săbii se lovește.
Cu furie mi se izbesc, le-i trupul ud de sânge
Și fiteșcare sabia și sulița își frânge.
Atunci pe lance mâna pun și scuturile sună
Cum sună văile din munții când sus în piscuri tună...
Și frânt de Coța Doloic se surpă de pe cal.
Și eată Talienii toți la fugă dau năval,
Ghermanii și cu Francii, toți voinici de bună spiță...
„La secerat pe ei, copii!" răcnește Ioaniță;
Ear rândurile de Cumani se 'ntind pe goană cruntă
Și sfarmă pe fugari și frâng pe câți îi mai înfruntă
Și când goniții cavaleri se vĕd fugînd în zare
Eat' că și Coța mi se 'ntoarce, și cum stă el călare
Îmi tîrîe pe Balduin, Chesarul din Bizanț
Legat de șea și 'ncătușat cu mijlocul de-un lanț;
Lui Ioaniță se închină grăindu'i: „Împĕrate,
„Ți-aduc pe 'ntâiul vinovat, fă'i cum crezi tu dreptate,"
Ear Balduin de Flandra zice: „Să judecați aștept;
„Dar voi creștini sunteți cu toții și eu creștin sunt drept!"

www.dacoromanica.ro

Atuncea ride Ioaniță: „Creștin? Dar... după faptă,
„Ce numai creștinească nu'i, și nici-cum înțeleaptă...
„Dar... după ea te-oiu judeca. Din țara ta plecași
„Și'n drum mulți Talieni și Frânci și mulți Ghermani luași,
„Făgăduind la toți că mergi să lupți cu vitejie
„Mormêntul Domnului să scapi. Cu câtă bucurie
„La glasu-ți lume s'a sculat și s'a pornit cu tine!
„De ce n'ai mers la Palestina? Ce căutași la mine?
„Sunt eu păgân, ori asupresc mormêntul lui Christos?
„Voești din scaun să mĕ scoți cum la Bizanț ai scos
„Un împĕrat creștin din loc. Și dour erai pornit
„Să scapi de iataganul crunt creștinul asuprit,
„Și să zdrobești pe Saracini pe iuții lor sultani
„Cu cruciații tĕi focoși, cu tarii tĕi vultani.
„Nu'n mează-noapte, ci spre soare gândit îți fuse drumul
„Dar tu alergi după coroane nu cați Ierusalimul...
„In cale-ți pe creștini amar de mult îi asuprești...
"La îndurarea creștinească cum deci mai năzuești?

„Luați pe-acest înșelător!.. Nevrednic și de moarte
„Viața ce va mai avea în lanțuri să'și o poarte!"

8 Oct. 1890, Bucureșci.

www.dacoromanica.ro

PUȘCA STĂPÂNIREI

Rănit Chican în luptă
Pe braţe e purtat.
O coastă îi e ruptă,
In sânge e scăldat
Şi mâna-i e zdrobită,
De schija unui tun.
Cu faţa ovilită
La ambulanţă 'l pun,
Tovarăşii de luptă
Pe-o laviţă întins.
Deşi e dreapta-i ruptă,
Cu stînga ţine strîns

www.dacoromanica.ro

Cea armă mult iubită,
Cu care-a fulgerat
Turcimea îndârjită,
Asaltul când s'a dat
Cu-avênt și hotărire.
Cel doctor-căpitan
Intreabă cu iubire
Pe vrednicul Chican:
«Ce ai tu măi voinice?
«In ce loc ești rănit
«De te-au adus aice?»
— De... domnule, lovit
Am fost și eu în focul,
Ce Griviței s'a pus.
Așa mi-a fost norocul!
Mulți alți de tot s'au dus... —
Și rana când îi cată
Cel doctor-căpitan:
— Stai, domnule, căci eată...
Incet grăi Chican,
Am de la stăpânire
O pușcă de luptat,
Și... ia-o în primire...
La toți să spui curat,
Că am sosit în mână
Aici cu pușca mea...
In lifta cea păgână
Mult am izbit cu ea...!

www.dacoromanica.ro

Acum... ce-o vrea cu mine
Și Dumnezeu de sus...! —
Abea sfârșit-a bine
Și-al morței vĕl s'a pus
Pe ochii și pe fața
Oșteanului Chican...
Și i s'a stîns viața!
Atunci cel căpitan
Se pleacă în tăcere,
Adună vr'o trei flori,
Se 'ntoarce cu durere
Și 'n pleoape cu plânsori
Iar spre viteaz... le pune
Pe pept și fața-i mută...
Și fár'o vorbă-a spune
Ia mâna-i și-o sărută.

București, 18 Oct. 1890

www.dacoromanica.ro

CUPRINSUL

pag.

REGIMEMTULUI XIII DE DOROBANȚI 5

PUI DE LEI 7

ADIO MAMEI 9

NAINTE! 11

PRINOSUL MEU 13

PLUGAR ROMÂN... 16

INĂLȚĂ-TE! 18

INVOCARE 20

DUPĂ 27 AUGUST 22

CÂNTECUL TUNARULUI 24

CÂNTECUL DOROBANȚULUI 26

RĂNITUL ROMÂN 28

CANTIMIR ȘI PRUTUL 30

FĂURARUL 35

www.dacoromanica.ro

CORNISTUL DE LA GRIVIȚA 37
VÊNTUL DE MEAZĂ-NOAPTE 40
MIHAI-VODĂ CRAIOVEANUL 42
DIN VÎRF DE MUNTE 48
INCREDE-TE ÎN VIITOR! 50
TATUL LUI NEACȘU 52
PUNTEA DE PESTE PRUT 56
VOIVODUL STEFAN 59
SUCIAVA 67
DUNĂREA 69
FRATELE MAI MARE 72
DOAMNA STANCA 75
VOINȚA NEAMULUI 80
TUDOR-DOMNUL CHEMÂND ȚARA 82
FERUL ȘI AURUL 85
SPADA DE LA 48
I Ostașul plecând la Rĕsboiu 90
II Ostașul întors de la Rĕsboiu 92
ȚARA MEA 94
MATEI ȘI VASILE LUPUL 97
MOARTEA LUI DECEBAL 101
COCORUL ȘI ROMÂNUL 104
PAUL CHINEZU 108
ROMÂNULUI BĂȘTINAȘ 112
RESBUNAREA LUI MOHAMET 114
DESPINA DOAMNA 117
SPĂTARUL COMAN 121
CEI DOI STRĔMOȘI 125

www.dacoromanica.ro

LA OSPĂȚUL DUNĂREI 131
VLAD ȚEPEȘ 149
GENERALUL RUMÎANTZOV 157
ALECSANDRU BASARAB ȘI ROBERT 160
ÈNȘINE STRÈBUNI 170
LUI MARTE UN PAHAR 172
ZIUA SF. ALECSANDRU IN 1877 175
RADU ȘERBAN BASARAB 179
PETRU RAREȘ 188
INTRE FRATE ȘI SORĂ 191
TRACTATUL LUI MIRCEA 195
FRAȚII DIN PIND 202
DIN PURICE, MOVILĂ 205
IMPĚRATUL IOANIȚĂ 210
PUȘCA STĂPÂNIREI 213

www.dacoromanica.ro

LA LIBRARIA IG. HAIMANN, BUCURESCI

CONFERINȚELE ATENEULUI ROMÂN:

PREROGATIVELE COROANEI ȘI PRIVILEGIELE POPORULUI ENGLEZ INAINTE DE REVOLUȚIUNE, *de Al. Petrescu, Consilier la Curtea de Casațiune.*

BOGAȚI ȘI SĂRACI, *de C. C. Arion.*

DESPRE PSYCHOLOGIA CRIMINALĂ, *de Gr. Ión Lahovary, Președinte la Curtea de Casațiune.*

DESPRE ÎMPĂRĂȚIA ROMÂNO-BULGARĂ, *de Nicolae Ionescu, membru al Academiei Române.*

DESPRE LIBERTATEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ȘI EDUCAȚIUNEA POPULARĂ *de M. T. Stăteseu.*

ÎMBUNĂTĂȚIREA STĂREI SĂTENILOR, *de Grigore G. Păucescu.*

INFLUENȚA FRANCESĂ ÎN ROMÂNIA, *de Alexandru Xenopol.*

ROLUL FEMEIEI ÎN DEMOCRAȚIE, *de George de Pallade.*

LIMBAGIUL ȘI GÂNDIREA, *D. Dr. Petrini-Galatz (cu 2 gravuri).*

DESPRE PREJUDIȚII, *de C. C. Arion.*

DESPRE ORIGINA MONEDELOR, *de Mihail G. Sutzu.*

ISTERIE ȘI IPNOTISM, *de Dr. Buicliu.*

OPINIUNEA PUBLICĂ, *de C. Dissescu.*

HATÎRUL, *de Nicolae Xenopol.*

ORIGINA ALFABETULUI ȘI ORTOGRAFIA ROMÂNĂ, *de Dr. M. Gaster.*

CARMEN SYLVA, *de G. Marianu.*

Prețul fie-căreĭ Conferințe, 1 leŭ

NOTA.—Cele-l-alte Conferințe apar succesiv în aceeași edițiune.

www.dacoromanica.ro

TYPOGRAFIA „GUTENBERG“
JOSEPH GÖBL,
23, STRADA DOAMNEÏ, 23
BUCURESCI.

www.dacoromanica.ro

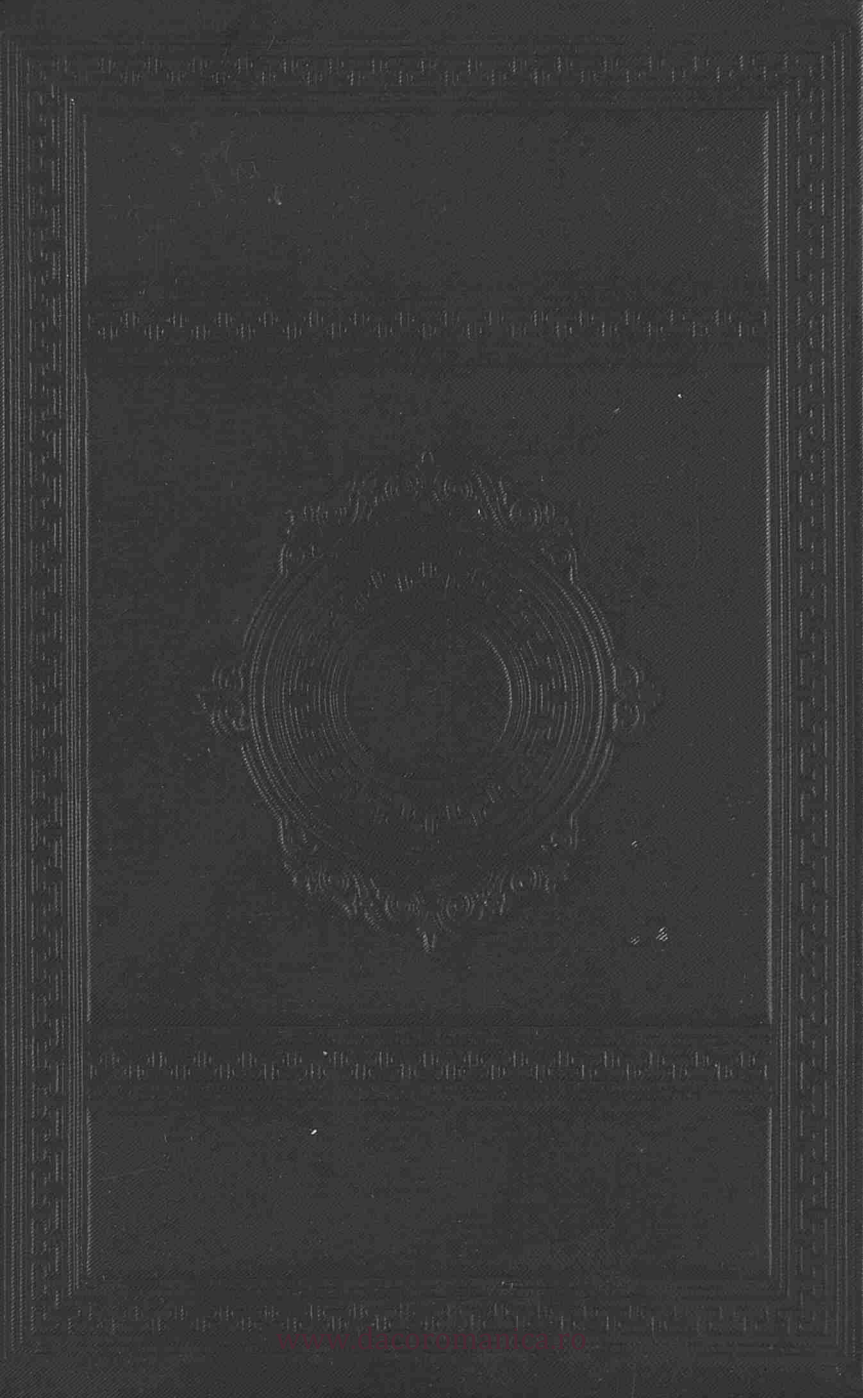
www.decoromanica.ro